

S V J E T I O N I K N A D E

1951. – 2001.

SVJETIONIK NADE

PEDESET GODINA UDRUGE SLIJEPIH ŽUPANIJE ISTARSKO

PODRUŽNICE USŽI

Buzet
Labin
Pazin
Poreč
Pula
Rovinj
Umag

REDAKCIJA :

Davor Besedić
Zlatko Kuftić
Olimpija Meden
prof. Đina Tončić - Fonović
Nikola Živković

AUTOR I GLAVNI UREDNIK:

prof. Srećko Nikolić

LEKTOR:

dipl.soc. Ljiljana Zadković-Bašić

IZDAVAČ
UDRUGA SLIJEPIH ŽUPANIJE ISTARSKÉ PULA

ZA IZDAVAČA
PREDSJEDNIK UDRUGE ZLATKO KUFTIĆ

NAKLADA
300 PRIMJERAKA

PRIPREMA I TISAK
ARTI GRAFICHE LABINCI

Veljača 2001.g.

S A D R Ź A J

1. Predgovor.....	7
2. O autoru.....	7
3. Pedeset godina rada USŽI.....	8
4. Prijedeđeni put.....	9
5. Slijepi i osobni rad.....	12
6. U svojim društvenim prostorijama.....	13
7. Kulturni, zabavni i društveni život slijepih Istre.....	14
8. Sport, šah i rekreacija.....	15
9. Osvrt na naše aktivnosti.....	18
10.Školovanje slijepih osoba.....	24
11.Naši članovi.....	27
12.Psi vodiči za slijepe.....	49
13.O našim oftalmolozima.....	50
14.Priznanja USŽI.....	50
15.Planovi za budućnost.....	51
16.Pjesme slijepih autora.....	52
17.Učenci Osnovnih Škola Istre o slijepima.....	60
18.Sponzori.....	64

P R E D G O V O R

Prigodom pedesete obljetnice Udruge slijepih Županije istarske (USŽI), namjera nam je bila izdati prigodnu brošuru, kako bismo i na taj način pokazali i predočili naš pedesetogodišnji rad. Nastojali smo da brošura ne bude preopširna i preteška za čitatelje. Drugim riječima namjeravali smo na popularan i lagan način prikazati utemeljenje naše Udruge 1951. godine, njeno prvotno razdoblje i kroz niz napisa pokazati njen razvojni put.

Ova brošura, a to je peta o Udruzi, treba biti ogledalo proteklih desetljeća, ali i teškoća sa kojima su se slijepi Istre susretali u raznim razdobljima društvene stvarnosti. Zato nećemo zamarati čitatelje dugim pričama, nepotrebnim i nebitnim podacima, ali ćemo svakako nastojati prezentirati sve ono najvažnije što se događalo ovih proteklih pedeset godina.

Vjerujemo da ćemo uspješno obaviti ovaj težak, ali častan zadatak na zadovoljstvo svih, a naročito članova USŽI.

Redakcija

O A U T O R U D R U G I O N A M A

Profesor Srećko Nikolić je dugogodišnji suradnik i prijatelj slijepih te podupirući član USŽI. Preko 30 godina prisustvuje gotovo svim našim druženjima i aktivnostima, o čemu je napisao bezbroj članaka za brajeve i zvučne časopise Hrvatske knjižnice za slijepe. Sada je, povodom 50-te obljetnice naše Udruge, napisao ovu brošuru onako, kako nas on doživljava, ocijenjuje, kako se raduje našim uspjesima i brine naše brige, unoseći u sve to sebe i svoju osjećajnost.

PEDESET GODINA RADA UDRUGE SLIJEPIH ŽUPANIJE ISTARSKJE

Organiziranje slijepih u Republici Hrvatskoj započelo je na razini Republike u Zagrebu, a zatim se širilo prema drugim centrima. Tako je najprije utemeljena Organizacija slijepih u Rijeci, kao regionalna organizacija koja je pokrivala i područje Istre. Jedan od zadataka riječke organizacije slijepih uključivao je i nastojanja da se i u Istri poradi na utemeljenju istarske organizacije. Tako se dogodilo da je desetak tadašnjih aktivista u Puli, na dan 22. veljače 1951. godine utemeljilo odbor Udruženja koji je svojim nesebičnim radom okupio sve slijepce u cijeloj Istri. To je za ono vrijeme značilo puno jer tada gotovo nitko nije vodio računa o osobama bez vida koje su živjele u svojoj osami i vječitoj tami, čekajući nečiju pomoć i razumijevanje.

Mi danas poslije pedeset godina teško možemo prenijeti svoja saznanja u tadašnje vrijeme. Ipak brojni svjedoci i akteri tadašnjih događaja pričaju nam, pokatkada i čudesne priče o tome kako su slijepi u Istri bili negdje na margini života i ljudskog dostojanstva. Stoga je možda bila i sreća to što je prva Organizacija stasala baš u Puli, najvećem gradu u Istri. To je bila i svojevrsna garancija uspjeha.

Tada su i oni koji su živjeli iza spuštenih trepavica, odjednom osjetili da se i za njih netko brine, da postaju subjekti društvene zajednice. Za slijepce Istre na pomolu su bila svjetla koja su označila nove puteve, nove nade, novo dostojanstvo. Oni najmlađi su upućivani na školovanje u Zagreb i druge veće gradove gdje je postojala mogućnost obrazovanja slijepih. Možemo samo zamisliti kako se u ono vrijeme osjećala slijepa osoba znajući da je iza nje stala sigurna organizacija koja će maksimalno skrbiti o svemu što je potrebno hendikepiranim osobama. Tih godina počinje novo razdoblje za slijepce obilježeno i početkom suradnje sa drugim organizacijama invalida, razdoblje opće brige za slijepce osobe u novoj organizaciji koja je mnogo više od obične institucije za skrb i brigu o slijepim osobama.

Ubrzo se rad organizacije slijepih proširio na sve istarske općine i tako je formirana Međuopćinska organizacija slijepih i slabovidnih Istre sa sjedištem u Puli. Mnogi zajednički interesi i zadaci uvjetovali su potrebnu suradnju i s ostalim udruženjima širom Hrvatske pa i šire. Kada se jednom utemelji Udruga, onda ona ima bezbroj svojih posebnosti i interesa, koji se mogu ostvariti jedino ako su njezini članovi složni i organizirani, ako se pokazuju u društvu kao korisni članovi koji svojim radom doprinose općem napretku i blagostanju. Već nakon nekoliko godina rada Međuopćinske organizacije slijepih Istre pokazali su se prvi rezultati, došlo je do prvih zapošljavanja slijepih članova, zaposlili su se kao telefonisti, fizioterapeuti, pravnici, nastavnici, profesori. Što znači za jednog slijepog čovjeka činjenica da je dobio prvi posao možemo samo pretpostaviti. S vremenom su svi slijepi dokazali da su to zapravo veoma vrijedni i savjesni ljudi koji su brzo stekli povjerenja kolektiva i radnih organizacija u kojima su radili.

Osobno sam se uključio u rad slijepih Istre negdje 1967. godine, kada me je moj slijepi kolega profesor Miloš Rajšić uveo u ovu organizaciju kao podupirućeg člana i prijatelja slijepih. U početku sam brinuo kako ću ja videći s njima? Što je vrijeme

više prolazilo, sve sam se više uvjeravao da sam zapravo jedini hendikepirani među njima, jer sam mislio mnogo o sebi, a manje o drugima. Danas kada brojim desetljeća prijateljstva sa ovim ljudima, više sam nego ponosan što sam imao čast biti prisutan u mnogim njihovim radostima, pobjedama, a i tugama, posrtajima. Sve su to mogli prebroditi, uspješno, dakako, jer su kolektiv, jer su društveni, svjesni da jedino zajedničkim snagama mogu dostići cilj, pobjedu... Koliko divnih ljudi, prebogatih emocijama i razumom, koliko prekrasnih žena u čije sam domove zalazio i bojao se, unaprijed, da ću naići na nered, razbacanost. A kad tamo, sve je to savršeno, gotovo neponovljivo uredno složeno, uređeno, čisto. Sramio sam se mnogo puta pred ovim ljudima koji su u sebi imali više ljudskosti od nas videćih, više snage od nas snažnih. Od svega što nosim iz ovoga Udruženja najvrjednije je iskonsko poštenje, dobrota koja graniči sa strašću.

PRIJEĐENI PUT

Udruga slijepih Županije istarske, tijekom proteklih pedeset godina svoga djelovanja i rada, nije uvijek imala samo uspjehe, već je, kao i mnoge druge organizacije imala mnogo i poteškoća u realizaciji zacrtanih planova i programa. Ipak, generalno gledano u većini slučajeva ova Udruga je bila više nego uspješna u ostvarivanju svojih ciljeva i zadataka. Zahvaljujući podršci i razumijevanju cjelokupne društvene zajednice, moglo se, često i preko objektivnih teškoća pronaći izlaze iz svakodnevnih problema. Od samih početaka naši aktivisti i članovi Udruge oduvijek su imali na umu onu dobru staru činjenicu: "Stvari nikada, nikada nisu tako dobre, a da ne bi mogle biti i bolje."

Svaki početak je oduvijek bio težak, pa su tako i počeci naše Udruge bili teški, oskudni, gotovo bezizlazni. Do 1951.g. slijepi u Istri nisu imali nikakvu organizaciju, pa ni onog snažnog pojedinca koji bi se brinuo o njima. Društvena klima tih pedesetih godina, bila je pozitivna, usprkos ogromnim materijalnim i drugim teškoćama s kojima smo bili suočeni. Ipak je osnovna ideja tadašnjeg društvenog bića bila bespoštedna briga za svakoga čovjeka. U takvim društvenim okolnostima su i prvi aktivisti Udruge slijepih nailazili na razumijevanje i na pomoć na način i u granicama tadašnjih mogućnosti.

Kada se rodila ideja o utemeljenju Udruženja slijepih Istre, svi su od republičkog do regionalnog udruženja slijepih dali podršku inicijativi i svi su podupirali takvu ideju. 22.velječe 1951. godine, utemeljen je prvi odbor budućeg Udruženja u sastavu:

Miho Banković – povjerenik Grada Pule,
Ivan Benko,
Anton Buić – u ime Saveza boraca,
Anđelo Finderle - povjerenik soc.staranja,
Perica Kapuralin – referent zaštite odraslih,

Anđa Molinarić,
Ruža Petrović – potpredsjednik,
Josip Štiković,
Ivan Ušić – predsjednik
Josip Ušić – tajnik.

Kako vidimo počelo se više nego ozbiljno i odlučno, sa zadacima i planovima aktivnosti, tako da je već 27.ožujka 1951.godine izabran i Izvršni odbor Udruženja slijepih, kao uži i izvršni štab za akciju u sastavu:

Ivan Ušić – predsjednik,
Ruža Petrović – potpredsjednik,
Josip Ušić – tajnik,
Perica Kapularin – član,
Anton Zenzerović – član.

Već sredinom ljeta 1951.godine vidljivi su značajni rezultati rada Udruženja: ažurirana je evidencija članova Udruženja, a svim je članovima Udruženje osiguralo snabdijevanje putem bonova za namirnice.

Tako zapravo započinje progresivan napredak Udruženja slijepih. Svake godine se održavaju sve bolje organizirane i masovnije skupštine, a na dnevnom redu su sve bogatije teme, sve više članova uzima aktivno učešće u radu raznih odbora, komisija, pododbora i drugih asocijacija. Suradnja sa ostalim Udruženjima sada je konkretnija, kontakti su češći, doticaji su tako reći već ustaljeni i organizacija stasa u doličnu i respektabilnu Udruhu.

ČLANOVI UDRUŽENJA 1951.G.

1. Norma Čepić09.11.1951.....umrla
2. Frančeska Delkaro01.04.1951.....umrla
3. Franjo Dobrić12.04.1951.....umro
4. Ana Fedel28.08.1951.....umrla
5. Karlo Furlani22.02.1951.....umro
6. Ana Grubešić08.06.1951.
7. Marčelo Jeromela22.02.1951.
8. Joakim Kalčić01.08.1951.....umro
9. Aldo Kalebić01.11.1951.
10. Romano Kontošić22.03.1951.....umro
11. Ruža Petrović22.02.1951.....umrla
12. Josip Ušić22.02.1951.....umro
13. Mario Vata24.03.1951.....umro
14. Eduard Žufić20.08.1951.

Kroz Organizaciju slijepih Istre je u ovih 50 godina prošlo 1409 članova. Na dan 22.02.2001.godine Udruga slijepih Županije istarske broji 315 članova, od toga po Podružnicama: Buzet 13, Labin 40, Pazin 21, Poreč 30, Pula 155, Rovinj 31 i Umag 25 članova.

SLIJEPI I NJIHOV OSOBNI RAD

Briga o svakom slijepom čovjeku, bila je isključiva i glavna orijentacija novo osnovanog Udruženja. Zaposliti slijepog člana u nekoj od korisnih djelatnosti poslije posebnog školovanja slijepih, bio je vječiti, mnogima ranije nedostižan san. Neprocijenjiv značaj za slijepog čovjeka ima mogućnost da dobije posao i svoju plaću, osamostali se i spozna da je i on aktivan član društva, a ne samo teret najbližoj rodbini i okolici.

Još kao prosvjetni radnik, susretao sam nekoliko slijepih učenika, ali i nastavnika. Sjećam se profesora Miloša Rajšića, profesorice Đine Tončić, profesora Franje Hajdarovića, fizioterapeuta Nikole Živkovića i još puno drugih divnih ljudi koji su zatočeni u svojoj vječnoj tami, ne žaleći se ni na što, uzimajući život punim zalogajima na njihovo i naše zadovoljstvo.

Zato, kada govorimo o tome što znači osobni rad, zaposlenje slijepoga čovjeka, nikako ne smijemo smetnuti s uma, danas poslije pedeset godina bitke, uspješne ili manje uspješne, da je Udruga slijepih uvijek ostala onaj svjetionik u tamnim nadama svakoga slijepog člana. Koliko sam i sam bio sretan kada sam sreo svoje učenike kao zaposlene ljude, pune hrabrosti, dostojanstva, ponosa, sigurnosti u sebe i bez ikakvih frustracija. Ti mladi slijepi ljudi toliko su oko sebe širili entuzijazma i ambicija da je to i mnoge od nas videćih veselilo i ohrabivalo. Takav je bio i moj učenik pok. Silvano Družeta.

Organizacija slijepih Istre mijenjala je svoje nazive od Saveza slijepih Kotara Pule, preko Međuopćinskog udruženja slijepih Istre, pa do današnjeg naziva Udruga slijepih Županije istarske. Podaci prikupljeni tijekom godina govore o imponantnom broju zaposlenih, onih koji su pronašli osvjetljen put u sigurnu egzistenciju i budućnost. Naravno, kod slijepih su osoba zbog hendikepa veoma umanjene mogućnosti izbora zvanja i zanimanja, od telefonista, masera, fizioterapeuta, profesora, pravnika i dr. No, ograničena zanimanja i nisu bila prepreka da se mnogi, uz pomoć Udruge odluče i za druga zvanja, što im je omogućilo aktivno uključivanje u sve pore društvenog života koje se nude svakome.

Danas se školuju slijepa i slabovidna djeca u mnogim redovnim školama ali i specijalnim zavodima za slijepe, te je njihova budućnost gotovo osigurana, jer su uz veliki angažman Udruge tijekom vremena izmijenjeni i pojedini zakoni u skladu s potrebama slijepih osoba. Doduše, valja naglasiti da u ovo naše doba, glede zapošljavanja, slijepe osobe, kao i drugi invalidi imaju velikih problema. Opća nezaposlenost u našoj državi nije mimoišla ni članove Udruge slijepih: gase se postojeća radna mjesta, a nova se ne otvaraju. Županijske Udruge slijepih, a naročito Hrvatski Savez slijepih, morat će se ozbiljnije angažirati glede zapošljavanja svojih članova, kako bi si slijepi i dalje mogli sami osiguravati egzistenciju.

U SVOJIM DRUŠTVENIM PROSTORIJAMA

Na samom početku rada naše Udruge, bilo je, kao na svakom početku, mnogo problema, naročito onih vezanih za poslovni prostor. Niz godina se pokušavalo naći prostor, sami ili u zajednici sa drugima. To je trajalo do 1959.g. kada su slijepi dobili svoj prvi prostor na tadašnjem Trgu AVNOJ-a br. 4. U istom je Udruga djelovala do 1971. godine kada je dobila odgovarajući prostor na Verudi u bivšoj ulici Anke Butorac, danas Trg kralja Tomislava. Bio je to događaj od iznimne važnosti za Udrugu, za djelatnost, za okupljanje i uopće za kvalitetnije druženje, te za uspješniji i daleko efikasniji rad. Novi prostor je stan s prostorijama prilagođenim potrebama Udruge: tri kancelarije, sanitarni čvor, predsoblje, priručna kuhinja i velika zajednička dvorana. Uređenjem ovih prostorija znatno je unaprijeđen rad, članstvu je omogućen daleko kvalitetniji društveni život, od javnih predavanja, do šahovskih, kulturnih i drugih aktivnosti.

No, s vremenom su i ove prostorije postale premale i neodgovarajuće za sve veće potrebe Udruge. Aktivnosti su sve brojnije i intenzivnije, pa je Udruga počela razmišljati o većem i centru grada bližem prostoru. U ljeto 2000-te godine je, konačno, Poglavarstvo Grada Pule dodijelilo prostorije u Zadarskoj ulici br. 40. To je bila točka na "i" po pitanju iznalaženja poslovnog prostora. No taj je prostor trebalo i adaptirati, prilagoditi novim potrebama, urediti da bi funkcionalno zadovoljilo raznovrsne potrebe.

Danas kada posjetitelj dođe i zaviri u ovaj prostor od stotinjak kvadratnih metara, ostane ugodno iznenađen. Prostor blista, a raspored prostorija je optimalno riješen. Naravno, nikakav arhitekt nije bio u funkciji, već je cijelu adaptaciju isplanirao današnji predsjednik Udruge Zlatko Kuftić. Prostor se sastoji od dvije kancelarije, velike dvorane sa oko 60 sjedećih mjesta, dok je ostatak prostora podijeljen na priručnu kuhinju, sanitarni čvor i predvorje. Prostor je tako funkcionalno uređen i namješten potpuno novom opremom i namještajem bez ijednoga novčića duga, sredstvima donacija i uz pomoć Zagrebačke banke d.d. Zagreb. U prostoru je sve na svome mjestu, tako da se i mi videći čudimo gotovo savršenoj organizaciji prostora i funkcija. Nema prepreka, sve je prilagođeno slobodnom i nesmetanom kretanju slijepog posjetitelja.

KULTURNI, ZABAVNI I DRUŠTVENI ŽIVOT SLIJEPIH ISTRE

Udruga slijepih u samom početku nije imala ni prostornih niti materijalnih uvjeta da bi poradila na širem okupljanju slijepih, niti da bi ponudila nešto više od same organizacije. U takvim uvjetima razmišljati o nekim većim i važnijim organizacijskim oblicima bila bi čista iluzija, što ne znači da se rukovodstvo odreklo mogućnosti proširenja svog djelovanja. Bilo je teško, kao i u svakom početku, ali vremenom su se uvjeti poboljšavali.

Najprije su organizirana javna predavanja s temama iz dnevnih događanja i društvenog života, zdravstvenog prosvjećivanja, do kulturnih manifestacija koje su se organizirale u Istri, a i šire. Organiziraju se proslave državnih praznika (primjereno onom vremenu) primjerice: proslava Nove godine, 8. marta, Dana Republike i sl.

Od tih prvih dana okupljanja i druženja, postepeno se tražila mogućnost i većeg uključivanja slijepih u kulturni i zabavni život, no tek nakon što su dobivene nove prostorije na Verudi u prosincu 1971. godine, počinje snažnije djelovanje Udruge slijepih. U novim se uvjetima sve više uključuju i brojni članovi, kao i simpatizeri slijepih i ta druženja polako prerastaju u koristan društveno-zabavni i kulturni rad. Sada su javna predavanja masovnija, dvorana za sastanke je sve punija, a rad se polako odvija i u novonastalim sekcijama Udruge.

Ipak, naglašavamo da su već početni rezultati važni, ne toliko zbog samih rezultata, već više kao spoznaja slijepih da nisu sami i da se o njima netko brine.

U ljeto 1954. godine slijepa djeca iz Zavoda "Vinko Bek" iz Zagreba daju priredbu u Puli za naše članove, što je odjeknulo među slijepima diljem Istre.

Nešto kasnije je osnovana i sekcija za opismenjivanje slijepih članova na Brailleovom pismu, a Istarsko narodno kazalište svake godine dodjeljuje Udruzi nekoliko besplatnih karata za svoje predstave. Organiziraju se masovni izleti po Istri pa i šire, do Rijeke, Plitvičkih jezera, Postojnske jame, Kranjske gore. U Puli je organizirano nekoliko akcija: redovne škole pišu sastave na temu slijepih, organizirane su literarne večeri na kojima sudjeluju i videći i slijepi pjesnici, i tome slično. I našim slijepima u Istru stižu gosti iz drugih gradova, primjerice iz Rijeke, Kopra. Dramski studio slijepih iz Zagreba "Novi život" daje kazališnu predstavu u nekoliko istarskih gradova (Pula, Pazin, Rovinj, Poreč, Umag) što posebno raduje slijepce, a ugodno iznenađuje i videću publiku. Spomenimo, da je u nekim istarskim gradovima (Pula, Pazin) održan koncert kulturno-umjetničkog društva slijepih iz Osijeka "Filip Višnjić". Istarska Udruga više nije nepoznata, njen utjecaj na cjelokupno članstvo u Republici je transparentan i veoma pozitivan. Naše članstvo više nije samo sebi dovoljno, već se želi uključiti u sve pore društvenog, zabavnog i kulturnog života.

Danas je to sasvim drukčije. No, da ne zamaramo čitatelje, dovoljno je samo povremeno doći u prostorije Udruge slijepih Županije istarske u Zadarskoj 40, te vidjeti što sve rade i kako žive naši slijepi sugrađani.

SPORT, ŠAH I REKREACIJA

Sport, šah i rekreacija u našoj su Udruzi oduvijek bili glavna briga svih članova, naročito oni oblici sporta i rekreacije koji su mogući i primjereni invaliditetu svakog pojedinca. Želja je svake osobe da pokaže i dokaže svoje mogućnosti u takmičenju s drugima i taj osjećaj je sigurno najbitniji i za svaku osobu s invaliditetom. Radost pobjede je važna svakom čovjeku, pa kako ne bi bila i slijepoj osobi.

Zato se nastojalo, a i danas se nastoji, što više članova uključiti u sportske sekcije i razne primjerene sportove, pa čak i one u kojima učestvuju i videći, kao što je šah, kuglanje, skijanje, pikado i dr.

Prema podacima još davne 1957. godine Komisija za kulturno-prosvjetni rad nastojala je organizirati sport i rekreaciju za svoje članstvo. Prva takva akcija bila je organiziranje izleta u prirodu.

Od 1960. godine, Udruga slijepih (svakako tada pod nekim drugim imenom) upućuje na oporavak u razna organizirana odmarališta svoje članove od učenika do umirovljenika, što je značilo još jednu brigu za članove i njihove obitelji.

Rekreacija je pokrenuta i u ostalim općinskim središtima Istre, a za sport je u početku pokazalo interes čak 18 članova naše organizacije. Oni su bili zainteresirani za takmičenje zvučnom loptom i skijanje, a neki su pokazali interes za šah. Nastojalo se slijepe zainteresirati i za kuglanje, atletiku, a u najnovije vrijeme članovi su naročito privrženi zvučnom pikadu za slijepe.

Tako već 1965. godine nailazimo na Komisiju za sport i rekreaciju, što nam ukazuje na znatan napredak na tom području. Prvo vrijeme organizirali su pripreme i trening slijepih sportaša, kako bi mogli nastupati na javnim takmičenjima, ne sa ciljem da postignu vrhunске rezultate, već da sudjeluju, da osjete ponos takmičenja i da svoj duh razvijaju u zdravim sportskim sredinama, što je naročito važno za mlade slijepe osobe.

Kada je jednom pokrenuta ova sportsko-rekreativna aktivnost više se nije zaustavljala sve do danas. Daleko bi nas odvelo da sada nabrajamo sva takmičenja i uspjehe, od onoga koji je postigao Nikola Živković u skijanju na Bohinju, gdje se takmičio sa slijepima Slovenije, pa do uspjeha u golballu (svojevremeno jako popularna igra zvučnom loptom za slijepe), a posebno šahu.

Važna je i financijska strana sportsko-rekreativnih aktivnosti. Kad god je bilo moguće financirana su sportska takmičenja. U novije vrijeme izdvajaju se značajna sredstva za sport i rekreaciju. Važan je i sam angažman članova, čega nikada ne nedostaje. Svatko tko se osjeća imalo sposobnim, želi uzeti neko učešće u sportsko-rekreativnim aktivnostima.

Zvučni pikado za slijepe danas je privukao najviše simpatizera, kako među slijepima tako i među podupirućim članovima Udruge. Redovito se organiziraju pojedinačna i ekipna takmičenja, u sve tri kategorije (potpuno slijepi, članovi sa ostatkom vida i videći članovi). Naglašavamo da je u 2000-toj godini organiziran prvi pikado kup slijepih Pula na kojem su sudjelovali predstavnici Udruge slijepih Karlovca, Pule, Rijeke i Zagreba.

Među članstvom Udruge popularne su i društvene igre u kojima se organiziraju pojedinačna i ekipna natjecanja: domino, čovječe ne ljuti se, briškula i trešete...

Među slijepima je naročito popularan i šah.

Teoretičari tvrde da je šah plemenita duhovna vještina koja izoštrava i osvježava duh svakog pojedinca, uči ga strpljenju i kombinatorici rješavanja problema te u velikoj mjeri angažira šahistu. Produbljuje mu duhovni domet, jer vrijeme nikada nije izgubljeno dok je takmičar uz šahovsku ploču. To znači da svaki šahist postaje svjestan, zadovoljan i pun čovjek. Tako šah, poslije prvih uspjeha, kod mnogih postaje opsesija i hobi, što znači dodatni interes za cjelinu takmičenja. Stoga je šah izvanredna prilika da se slijepi masovnije bave ovom vrstom takmičenja i rekreacije.

Daleko bi nas odvelo da sada nabrajamo što su i koliko su slijepi naše Udruge postigli u šahu, koliko ih se takmičilo i s kime sve susretalo, pa ćemo biti slobodni ovom prilikom objasniti samo toliko da naša Udruga slijepih Županije istarske, konstantno radi na tome da šah omasovi, da takmičenja postanu sustavno isplanirana i financirana, a šahisti sretni i zadovoljni. Udruga udovoljava gotovo svim zahtjevima članova Šahovske sekcije, tako da su izvješća s raznih takmičenja veoma opširna i brojna.

Koliki se značaj pridavao šahu pokazuje i činjenica da je Udruga bila suorganizator 4. olimpijade slijepih šahista, održane 1972.g. u Medulinu kraj Pule. Danas Udruga organizira dva memorijala u spomen na svoje preminule šahiste: Ekipni šahovski kup "Hamid Buljić" i Pojedinačni šahovski turnir "Silvano Družeta".

Naravno i kod Šahovske sekcije nije bilo uvijek sjajno, ali je Udruga slijepih nastojala prilagoditi i pružiti mogućnosti svakom članu, koji želi iskoristiti i provjeriti svoje osobne sposobnosti. Od uvijek je kod slijepih bilo pojedinačnih entuzijasta. Tako i danas imamo mnogo zainteresiranih i angažiranih u igri šaha na svim razinama takmičenja od internih do državnih natjecanja. Sigurno će ova obljetnica to i u budućnosti još više osmisliti i potaknuti. Tome doprinosi i osnivanje Sportske udruge slijepih "UČKA" Pula, 19.03.1998.g., koja sada ima već preko stotinjak članova.

OSVRT NA NAŠE AKTIVNOSTI

Udruga slijepih Županije istarske je uvijek dijelila sudbinu društvene sredine u kojoj djeluje. Ima svoje uspone i padove, ali nikada ne zastaje, ne odustaje od zacrtanih planova, ne zaostaje za već postignutim rezultatima, željama i planovima svojih članova. Sve to Udrugu tjera dalje, često preko stvarnih, realnih mogućnosti i granica mogućeg.

Družim se već godinama s ovim divnim slijepim ljudima, a zapravo nisam ni svjestan, da sam postao dio neraskidive veze i prijateljstva. To me je potaklo da napišem ovu brošuru uz pedesetu obljetnicu Udruge, da u njoj pokušam sažeti godine i događaje koji će osvjetliti prošlost, ali i ponuditi viziju budućnosti.

Evo sada u jesen 1999.g. u prostorijama Udruge na Verudi, preda mnom na stolu stoji hrpa papira, podataka, registara, u kojima su pohranjene godine i godine života ove Udruge.

Udruga je izdala i zbirku pjesama pjesnika Zvonimira Vrščaja, CD i kasete popularnih pjesama ovoga pjesnika, a planiraju još sličnih aktivnosti.

Nameće mi se pitanje kako da sve to obuhvatim, a da ne ostane dug i nedorečenost! Što je to što je najbitnije i što treba izdvojiti? Zato, ne razmišljajući mnogo, krećem odmah u bit stvari i u aktivnost sadašnje Udruge, a posebno njenog predsjednika Zlatka Kuftića.

Zlatko je nedavno bio na prijemu kod gradonačelnika Grada Pule, gospodina Giankarla Župića kojom prigodom mu je obećano da će Udruga slijepih Županije istarske dobiti nove prostorije u gradu, što je i realizirano. Uređenjem odgovarajućih prostorija u Zadarskoj 40 Udruga je riješila jedan od osnovnih problema, te stvorila preduvjete za bolju i masovniju aktivnost svojih članova.

Nedavno, 19.06.1999.g. utemeljili su i Klub prijatelja slijepih, a za prvog predsjednika izabrali su pulskog gradonačelnika Giankarla Župića, što je na ponos svim članovima Udruge.

Prije određenog vremena pokrenuta je i inicijativa za izgradnju Doma za slijepe Županije istarske. Traži se lokacija, rade se planovi sakupljaju se financijska sredstva ali do realizacije je još dalek put.

Udruga skrbi o svim potrebama svojih članova, pa stoga daje i pomoć za godišnje odmori i ljetovanja. Ona pruža i druge oblike pomoći. Sve u svemu Udruga vodi računa i skrbi o svakom svom članu pojedinačno i u svakoj situaciji koja iskrse kod članstva.

Financijsko stanje Udruge je u današnjim uvjetima zadovoljavajuće, unatoč mnogim problemima i poteškoćama.

Udruga upriličuje i susrete sa slijepom djecom na školovanju i pomaže im koliko može.

Na ovom mjestu treba istaći i skrb Udruge slijepih Županije istarske za slijepe prognane i izbjegle. Kad su u Istru počeli stizati prvi prognani iz dijelova Hrvatske zahvaćenih ratom, čelnici Udruge su potražili slijepe. Evidentirana je ukupno 41 slijepa osoba, te je odmah započela akcija pomoći kako moralne tako i materijalne, primjerice; poklon-paketi, opskrba tiflo-pomagalima, financijske potpore, sakupljanje

i raspodjela humanitarne pomoći, uključivanje ovih osoba u razne sportske i zabavne aktivnosti Udruge i sl. Ista je pomoć pružana i slijepim izbjeglim osobama iz Bosne i Hercegovine.

Iz ovoga kratkog, gotovo telegrafskog prikaza vidljivo je da Udruga slijepih Županije istarske živi i radi punim životom, prekoračuje prepreke, savladava poteškoće i nedaće na veoma dobar, često, začuđujući način. Istarska Udruga slijepih surađuje i ima doticaje gotovo sa svim udrugama u Republici Hrvatskoj, a i ponekima u inozemstvu. Njene su veze uspostavljene s iseljeničkim klubovima Istrana u inozemstvu, primjerice: USA , Kanadi, Australiji, Njemačkoj, Italiji. Kulminaciju te aktivnosti postižu uključujući se i na INTERNET stranice s adresom:

WWW.CEL.HR/USZI , pa se može stupiti u vezu s njima u svakom trenutku.

ČLANOVI SABORA USŽI-PULA PO PODRUŽNICAMA ZA MANDATNO RAZDOBLJE 1998.- 2002.G.

<u>Buzet:</u>	Damir Ugrin
<u>Labin:</u>	Sonja Belušić Davor Gregorić Andrija Mišura
<u>Pazin:</u>	Ivan Hohnjec Dragica Prenc
<u>Poreč:</u>	Ivan Kosinožić Olimpija Meden Vesna Turković
<u>Pula:</u>	Franko Bakša Davor Besedić Radenko Družetić Ivan Fonović Terezija Gajski Dara Jovanović Zlatko Kuftić Milan Rojnić Dragan Stoković Darko Švič Đina Tončić-Fonović Antonija Uka
<u>Rovinj:</u>	Anton Pokrajac Nikola Živković

Umag: Vanda Božić
Anita Podreka

ČLANOVI SKUPŠTINE USŽI PULA
ZA MANDATNO RAZDOBLJE 1998. – 2002.G.

Davor Besedić
Sonja Belušić
Vanda Božić
Zlatko Kuftić
Olimpija Meden
Dragica Prenc
Đina Tončić-Fonović
Damir Ugrin
Nikola Živković

ČLANOVI IZVRŠNOG ODBORA USŽI
ZA MANDATNO RAZDOBLJE 1998. – 2002.G.

Davor Besedić
Đina Tončić – Fonović
Nikola Živković

Predsjednik: Zlatko Kuftić
Dopresjednik: Olimpija Meden

PODRUŽNICE I PREDSEDNICI PODRUŽNICA USŽI
ZA MANDATNO RAZDOBLJE 1998. – 2002.G.

Podružnica Buzet : Damir Ugrin
Podružnica Labin : Sonja Belušić
Podružnica Pazin : Dragica Prenc
Podružnica Poreč : Olimpija Meden
Podružnica Pula : Zlatko Kuftić
Podružnica Rovinj: Nikola Živković
Podružnica Umag : Vanda Božić

ČLANOVI USŽI PULA NA ŠKOLOVANJU
Šk.god. 2000./2001.

Labin: Katja Golja

Pazin: Vlasta Prenc

Poreč: Dalen Bernaca

Pula : Petar Divić
Valentina Fiorentin
Sandi Peršić
Saša Stanković

Rovinj: Michel Tomašević

Umag: Tanja Kleut
Sanja Milotić

ČLANOVI USŽI PULA U RADNOM ODNOSU
na dan 22.02.2001.g.

Buzet : Anka Vukmirović
Mladen Kontić

Labin: Dragan Behlić
Sonja Belušić

Pazin: Petar Šuran

Poreč: Olimpija Meden

Pula: Franko Bakša
Soka Bakša
Marija Bušelić
Slavka Dalić
Radenko Družetić
Terezija Gajski
Zlatko Kuftić
Nadia Kvaranta
Dragica Macuka
Vlasta Murković
Branko Nedeljković
Mladen Radolović

Milan Rojnić
Zlatko Sandrić
Vlado Sirotić
Danijela Stoković
Dragan Stoković
Irena Šestan
Tatjana Šoštarić
Aliče Šverko
Darko Švič
Anton Terlević

Rovinj : Gracijela Ljoljić
Edi Sinčić
Marijan Terlević

Umag : Silvano Makovac

DOSADAŠNJI PREDSEDNICI USŽI PULA

Sonja Belušić
Silvano Družeta
Davor Gergorić
Joakim Kalčić
Zlatko Kuftić
Miloš Rajšić
Milan Rojnić
Dragan Stoković
Đina Tončić-Fonović
Ivan Ušić
Josip Ušić
Ćiril Vivoda
Nikola Živković
Eduard Žufić

ŠKOLOVANJE SLIJEPIH OSOBA

Mnogo toga se događa oko nas i u nama, a da zapravo i ne slutimo što je što. Takav neminovan trenutak zove se sudbina ili određenje života mimo naše volje, mimo svih pravila i dometa. To što u trenutku čovjekova života može odigrati strahovito važnu ulogu, nije ni predvidivo, a niti ostvarivo mimo sudbine. Mislimo na slijepoga čovjeka od samoga rođenja. Ti ljudi, ničim nisu zaslužili takvu kob, a opet se nekako dogodilo i tu u tom vrtlogu glasova i tmine, čovjek obitava manje ili više sretan.

Možda nije trebalo dugo da se dogodi pa da porazgovaram s roditeljima slijepog djeteta, dakle s mamom slijepe djevojčice čije ime neću navesti (zamoljen sam od majke), ali ipak, djevojčica je danas djelatnica u jednoj ustanovi i ima svoj puni život iza spuštenih trepavica. Tu na granici života i proživljavanja majke slijepe djevojčice i nje same, danas također majke sinčića koji nije slijep, stoji moja priča pa neka mi oprostite oni koji misle da je trebalo drukčije, no moj skroman napis o školovanju slijepih osoba, počeo je od samog početka, od dolaska na svijet.

“Kada sam rodila malu nisam odmah znala što joj se dogodilo, no poslije pet-šest dana rekli su mi da je beba zapravo slijepa i da će tako ostati cijeli život. Bio je to trenutak kada čovjek, kada mu duša, kada sunce, kada ljudi, kada se sve, baš sve smrači u meni, oduzme mi dah, srce se uzvrpolji, duša, ah ta duša, dođe do grla, treperi, vrišti, hoće van, a valjda sam Bog to priječi i, eto, ja i moja duša, ja i moja kći, mala lijepa, ljepša od proljeća koje nazirem vani, ljepša od svega što sam ikad vidjela. A ipak, proljeće će doći, mnogo proljeća, mnogo cvjetova, boja, zvukova, ali kako, kako to sve prenijeti na onu stranu mraka, kako sve to oživjeti? Pitanja, moj gospodine, pitanja, pusta pitanja, a odgovora niotkuda, pomoć u bespomoćni, nada u beznađu, mrak u mraku. Djevojčica raste, svakim danom sve nemirnija, pita, stalno pita, a kako, kako da joj kažem da je ovaj cvijet crven, a ovaj pak žut, a ovo što čuje to je šum mora, a ...

Moj gospodine, oprostite što pričam ovako bez veze, ali ja sam s njom i sama vjerovala da je i to moguće, vodila je na šetnje, duge bezuspješne šetnje, na izlaske pored mora. Pitanja pljušte, a ja sama obeshrabrena, šum mora pored rascvalih livada, voćnjaka, maslinika, vinograda, a sve se to stišava samo u njenom hipersenzibilnom sluhu. Sama je jedan otvoren beskrajan život. Kako sve ovo uvesti u tu njenu, po meni nedostižnu tamu, nemoguću zatvorenost? Oko nas dvije neopisive slike, ljepota u beskraj. Ona sama dječjom ručicom ubire cvijeće, miriše ga i opet pita i pita, a slike ne može dočarati. Ja nisam sigurna da to znam pa mucam, pokušavam, pa joj donosim novo cvijeće, tek ocvale grančice, pupove loze, a u vrtu našem naberećem buket ljiljana, irisa, narcisa i ruža. Tako se slika njezinog mladog života odvijala uz moje nespretno i nesugestivno tumačenje i uz njeno neizmjereno radoznalo nastojanje da dopre, prodre u svjetlo dana i dokuči ono što ja vidim i što želim. I onda spas iz vedrog neba. Dođe jedan čovjek, slijep od rođenja, uze malu u ruke, opipa je cijelu i ubrzo postadoše nerazdvojni. S njim su bila još dva gospodina, i predložiše da malu damo u posebnu školu za slijepu u Zagrebu. Duša mi se opet popela u grlo, opet se ponovo u meni vratio osjećaj

gubitka. Ali, sreća djeteta je važnija, reče moj muž i ohrabri me, a oko mene se vrtile slike, da li u svijesti ili snu, no mala se radovala novom odnosu i mogućnosti.”

Moja slijedeća sugovornica, svjedokinja, kako hoćete, priča svoju priču, a svoje dojmove ovako iznosi:

“Svatko od nas, bio hendikepiran ili ne, nosi u sebi zvuk mnogih glasova, svatko krstari po nutrini života, kroz taj svijet zvukova, mirisa, tonova, neopisivih slika. Dakle, kreće se, ide dalje, ali svjestan da je na neki čudan način prikovan za mjesto i prostor, netko razjašnjava taj okolni svijet, univerzum beskrajna, slike nedoslikane, a snovi, ah snovi su posebna priča, i to ću vam jednoga dana ispričati. Sada sam koncentrirana na vaše pitanje, kako mi je bilo na školovanju u Zagrebu?”

Moj cijenjani gospodine, škola je nama slijepima novi život, nove oči, nove vizije, iznenađujuće uvođenje u sam život, pravi život bez dvojbe, bez razmišljanja da li treba, da li mora, koliko treba i gdje je konačnica. Tu u školi, mi slijepi ostvarujemo sve svoje snove, sve želje, sve nakane. Kada se samo sjetim naših nastavnika, odgajatelja, osoblja u školi, onda mi se sam moj život ustremi u napredak, u nadu i strast življenja. Pitati danas mene poslije toliko godina provedenih u školi, u životu, u zavodima, s ljudima koji sve brave s lakoćom otvaraju i uvode nas, iznenađene i zabezegnute u nova otkrića i nove doživljaje. Da možete vi videći sebi predočiti što na primjer znači naučiti Brajicu i čitati, čitati! To iskustvo ne može se uspoređivati ni s čim. Tu prestaju mnoge nejasnoće, beskrajne tajne i da se ponovo rodim ovakva, ne bih bila nesretna. Ja sam puna života, a to zahvaljujem, prvenstveno, školi, novom pogledu iz tmine. Isto tako, beskrajno sam zahvalna svim učiteljima, pedagogima, osoblju škole i svima koji su bili naši vječni svjetionici.”

Posebna priča su osobe koje su najprije vidjele, a kasnije stjecajem okolnosti ostale bez vida.

Moj prijatelj, videći do desete godine, a nakon toga nesreća i sljepoća do kraja života o svom životu priča ovako:

“To je nešto što se svakome može dogoditi, a ne samo nekima i tu je sada pitanje kako dalje? Sa mnom je bilo, čini se, mnogo teže nego s drugom djecom koja su slijepa od rođenja. Ja sam bio nemiran, nedokazljiv, živio sam od uspomena, od sjećanja i to su bile strahovite teškoće i muke za mene, i za moju okolinu, jer više, bar se meni tako činilo, nismo bili prijatelji. I tu počinje ona strahovita bitka između mene i ostatka svijeta. Uspomene, slike, zapamćeni prostori, sve je to blijedilo brzo, iscrpljivao sam se u beskonačnim očajima i onda su mi predložili školu za slijepe, specijalnu školu u Zagrebu. Moj se očaj u trenu pojačao, nisam htio čuti da se odvojim od dosadašnje okoline, roditelja, braće, sestara, susjeda, od uspomena. To je bio pravi pakao. Ipak, odveli su me u tu školu i tu je počeo moj žestok obračun sa samim sobom i s okolinom, prvo s odgajateljima, pa zatim s ostalima. Ipak, na kraju se i moj život uklopio, postao važan, dostojanstven zahvaljujući upravo školi. I sada ti mene pitaš što je za mene značila škola i što znači za buduće slijepe?! Škola za slijepe je drugi, neponovljiv život osvjetljen s tisućama i tisućama detalja za koje nisam znao da postoje i za koje nikada ne bih saznao da nije bilo moga hendikepa.”

NAŠI ČLANOVI

JOSIP UŠIĆ

Bilježeći pedesetu obljetnicu Udruge slijepih Županije istarske, sjećamo se i odajemo dužno poštovanje čovjeku koji je bio kamen temeljac Organizacije slijepih Istre. Taj čovjek, taj borac za svakoga slijepog u Istri zove se Josip Ušić. Rođen je 1922.g., a bio je aktivan u Udruzi od osnutka 1951.g. pa do svoje smrti 1986.g. Nema slijepog i slabovidnog člana naše Udruge, a da ne zna za Josipa, Bepa Ušića. Koliko je samo nemoćnih i neodlučnih slijepih i slabovidnih pokrenuo, usmjerio, uputio na školovanje, otvorao im neslućene perspektive, brinuo se za njihova zaposlenja, za njihove probleme, za njihove želje.

Ljudi pričaju da nema sela ni najmanjeg zaseoka u Istri koje Josip nije posjetio, tražio slijepce i slabovidne, nudio pomoć, ohrabrivao, izvodio iz ustajalosti i upućivao na školovanje, osposobljavanje. Svakodnevno se brinuo za pomagala, za upute slijepima i njihovim obiteljima. Zahvaljujući osjećaju za ovu kategoriju invalida, Josip Ušić je neumorno tragao za radnim mjestima, tražio, čak i preko svojih ovlasti da se osiguraju radna mjesta na koja bi se zaposlilo tek izučene mlade ljude da osjete radost rada i dostojanstvo. Koliko je Ušić želio pomoći slijepima pokazuje i činjenica da je nekoliko članova drugih Udruga slijepih zaposlio na području Istre.

Govoreći o ovome značajnom čovjeku treba dodati još i ovo: bio je snažan, odlučan, uvažan član i aktivist naše Udruge i mi mu ovom prilikom odajemo dužno štovanje i prisjećamo ga se s ponosom. On nam služi kao primjer!

ĐINA TONČIĆ-FONOVIĆ

Kada god susretnem Đinu osjetim trajnu radost još od onih dana pred Glazbenom školom "Ivan Matetić Ronjgov" gdje je predavala glazbu, pa do susreta u OKUD-u Istra. Svi ti davni i novi dani izuzetni su za sve nas koji ju poznajemo. Naime, Đina je tako odvažna i uporna osoba da od svojih stavova, ukoliko smatra da je u pravu, nikada ne odstupa. Takvu ju znamo i takvu ju i prihvaćamo.

Rođena je u selu Končari blizu Oprtlja 1942.godine i do svoje je četvrte godine vidjela svijet i radovala mu se. Negdje na kraju te sudbonosne godine Đina se razboljela od prehlade. Nitko nije slutio što to znači, ali poratno stanje, malo povišene temperature i potpuno je oslijepila. Roditelji su ju odnijeli k liječniku, ali već je bilo sve izgubljeno. Onda su krenuli i k specijalisti u Trst gdje je ustanovljen potpun i trajan gubitak vida. Mala Đina je vraćena u selo da u mraku proživi ostatak svoga djetinjstva

"Vrlo malo pamtim svijet, svoju majku, ali više njenu svećanu haljinu na cvjetice kada je išla na misu, a ostaloga se malo sjećam, jednog našeg magarca i

nekoliko boja, bijelu, plavu crvenu. Tu negdje završava moj vizualni svijet. Da, sjećam se još mjeseca, ali zvijezde začudo ne pamtim. U to vrijeme me nisu davali u školu, učila sam poneka slova od druge djece iz susjedstva i sjećam se svoje prve pročitane riječi, odnosno tri riječi na staklenoj boci: “SERAVALLLO DI CAVALLLO”. Bila su to reljefna slova na staklenoj površini, ali dalje ništa slično nisam uočavala. Brat je bio odlučio odvesti me u Zavod za slijepe u Zagreb, ali je morao otići na odsluženje vojnog roka i tamo negdje poginuo nesretnim slučajem. Moj odlazak je tako sačekao do moje dvanaeste godine kada me teta uzela k sebi u Pulu, gdje me slučajno pronašao Josip Ušić - jedan od osnivača Udruženja slijepih u Istri. Zahvaljujući tom izvanrednom čovjeku ja sam se slijedeće školske godine 1954/55. našla u Zavodu za slijepe u Nazorovoj ulici u Zagrebu.

U Zagrebu sam ispočetka imala silnih poteškoća, nisam znala hrvatski jezik, tek tu i tamo ponešto, jer su moji u selu govorili talijanskim i istarskim dijalektom. Trebala sam sve to nadoknaditi, naučiti. Bila sam i starija od ostale djece. Ja od trinaest godina bila sam s djecom od sedam, osam godina. No, zahvaljujući učiteljici i ostalim stručnjacima, ja sam brzo napredovala i nadoknađivala zaostatke. Završila sam osnovnu školu, paralelno i glazbenu – klavir. Poslije sam završila i Srednju glazbenu školu u Puli, gdje sam kasnije i radila. Prvi posao dobila sam u Sveučilištu u Bujama i Umagu uz veliko zalaganje Organizacije slijepih, a posebno pok. Josipa Ušića. Tu me zapazio čuveni pulski pedagog i glazbeni zanesenjak Stanko Mihovilić i doveo me u OKUD Istra za nastavnicu harmonike. Uz rad završavam i Pedagošku akademiju, a onda Fakultet na odjelu za glazbeni odgoj. To je ukratko o mome školovanju.”

Đini je život bio ispunjen uglavnom radom, ali i mnogim radostima koje donosi rad sa djecom. Danas je u mirovini, vodi domaćinstvo, sudjeluje u mnogim aktivnostima Udruge i uvijek ističe kako je sretna jer je suprug, koji ima mali ostatak vida, može odvesti kamo je potrebno.

Đina je zapravo nezaobilazno ime među aktivistima Udruge slijepih Županije istarske, gdje aktivno radi i veoma uspješno djeluje već 40 godina. Još daleke 1961. godine profesorica Đina Tončić – Fonović prvi put je izabrana u Izvršni odbor Udruge, a u dva je mandata bila i predsjednica Udruge. To dugo razdoblje je Đina ispunila svojim radom i zalaganjem u Udruzi, a isto tako se angažirala i u radu Republičke organizacije slijepih u Zagrebu; bila je članica Izvršnog odbora Hrvatskog Saveza slijepih, predsjednica Komisije za aktivnost slijepih žena Hrvatske, zamjenica predsjednika Savjeta za informativnu djelatnost te povremena članica i nekih drugih komisija u HSS-u.

Kako je bila aktivna i cijenjena u Udruzi slijepih, isto tako je bila i aktivan i koristan član radnog kolektiva Glazbene škole “Ivan Matetić – Ronjgov” u Puli gdje je bila profesorica glazbe. U tom kolektivu je također birana u razne komisije, a bila je i predsjednica savjeta Centra.

Njen rad, a i osobni primjer od neprocjenjive su vrijednosti za svaku slijepu osobu, ali i za roditelje slijepe djece i samu slijepu djecu.

Profesorica i naša dugogodišnja članica Đina Tončić – Fonović je primjer osobe koja vodi aktivan i uspješan život.

Za tako široku lepezu svojih aktivnosti, Đina je dobila više priznanja od Udruge slijepih Županije istarske, medalju Republičke konferencije za rehabilitaciju i zaštitu invalida u RH, a od Skupštine Općine Pula medalju za društveni rad. Kao krunu svemu tomu Udruga Slijepih Županije istarske predložila ju je Hrvatskom Savezu slijepih za nagradu "16.lipanj".

ZLATKO KUFTIĆ

Zlatko Kuftić je rođen u selu Kuftići 1953. godine. Bio je, kao i njegova braća, zdravo, nestašno dijete, sve dok se jednoga dana nije dogodila nesreća. Pao je u vapno i tako trajno ošteti vid. Budući da operacija nije uspjela morao se pomiriti sa sljepoćom.

Osnovnu školu pohađa u osnovnoj školi "Divšići" i u Zavodu za slijepe u Zagrebu, a školu za telefoniste završava u Osijeku.

Prvo zaposlenje u Puli dobiva 1971. godine u Industrokemu, a kasnije se zapošljava u HZMOR Podružnica Pula i HZZO Područni ured Pazin-Ispostava Pula, gdje i danas uspješno radi.

Danas nalazimo Zlatka u ulozi predsjednika Udruge slijepih Županije istarske, predsjednika Saveza udruga invalida Istarske županije, člana Izvršnog odbora Sportske udruge slijepih "UČKA" Pula, člana Skupštine Hrvatskog Saveza slijepih u Zagrebu, a nalazimo ga i kao najaktivnijeg učesnika u svim manifestacijama u USŽI Pula.

Treba naglasiti da je Zlatko vještinom dobrog organizatora optimalno uskladio svoje obveze u Udruzi i u svojoj obitelji.

Ja sam ga upoznao na slijedeći način:

Onoga poslijepodneva 1992. godine, kada su me loše vijesti istjerale iz kuće, bez cilja sam šetao osunčanim ulicama grada. Tako prepušten samome sebi, pustoši vreloga ljetnog asfalta, odjednom sam začuo poznati glas. Bio je to glas Zlatka Kuftića koji je bio na terasi prostorija Udruge slijepih Županije Istarske na Verudi.

Tako sam navratio nakon dužeg vremena u prostorije Udruge i tamo pronašao mnogo poznanika i slijepih prijatelja. Moji su slijepi prijatelji imali neki važan sastanak i dogovor. Zlatko je upravo počeo svoje izlaganje, a glas mu je odjekivao u prostoriji, no neću prepričavati njegove riječi. O čemu je Zlatko govorio?

Kako sam upao u sredinu izlaganja i njihovog sastanka, teško sam povezivao dijelove njegova izlaganja, a Zlatko je zapravo govorio o zapošljavanju članova Udruge slijepih.

Ta bolna rana, peče svakoga pa i mene, no najviše njih članove Udruge koji su još nezaposleni. Zlatko protestira protiv nekih i nekakvih nepravdi, a njih ima, nažalost ne samo u odnosu na probleme slijepih, već pogađaju sve nezaposlene građane.

Zapravo je Zlatko u to doba bio u Udruzi tajnik-volonter, a istovremeno i direktor "LUČ-i" d.o.o. Pula i to bez ikakve nagrade. Zlatko, ne dozvoljava nikakve

neutemeljene ili ishitrene zaključke ili karakteristike, bilo za sebe, bilo za Udrugu u cjelini.

Kada je u pitanju djelovanje i rad Udruge tu je Zlatko beskompromisan, rijetko traži pomoć od drugih i sam ulijeće u bitke. Tada se zapravo u njemu bude asocijacije, osjećaji bukne žarom pravičnosti, a riječi lete, pogađaju, ponekad i surovo onoga kome su upućene. Tako je i ovoga puta, očito izazvan nečijim prigovorima da se aktivisti Udruge ne zalažu dovoljno za zaposlenje slijepih, Zlatko reagirao odlučno, beskompromisno. To je zapravo privuklo i moju pažnju pa više i nisam osluškivao njegove riječi, već sam promatrao njegov izgled, zažareno lice, nemirne ruke, tijelo u grču, oči nemirne. Slušam tonalitet njegova glasa, šumove, gledam odraze na licima drugih.

Od kako se družim s ovim ljudima, slijepim prijateljima, i sam sam naučio puno od njih. Sada, po reakcijama na njihovim licima, vidim da su svi zapravo pogođeni Zlatkovim riječima, njegovim stavovima. Još i sada čujem Zlatkov tihi, gotovo sjetan glas kako treperi u prostoru i srcima svih nas koji ga slušamo.

Kada je utihnuo Zlatkov glas, nakratko je nastala tišina, ali ju je ubrzo prekinuo snažan pljesak, odobravanje, a Zlatko je gledao negdje u dubine svoga mraka u kojima je, siguran sam, vidio mnogo jasnije od nas videćih bolju i svjetliju budućnost.

Puno ljudi, ne samo u našoj Udruzi, već i šire zna tko je Zlatko Kuftić. Zlatko je nazočan u gotovo svakoj akciji Udruge, beskompromisno se bori za ostvarenje svojih ideja i planova, a sve u cilju poboljšanja položaja osoba oštećenog vida, pogotovo u ovim teškim uvjetima. Svojim primjerom potiče druge na nesebičan i aktivan rad u Udruzi slijepih Županije istarske.

Iste je kvalitete pokazao i u Hrvatskom Savezu slijepih u Zagrebu gdje je bio član Izvršnog odbora, a kasnije Predsjednik Komisije za gospodarstvo i položaj slijepih osoba u Republici Hrvatskoj.

Boreći se za slijepe Zlatko se angažira i u Savezu udruga invalida Istarske županije, gdje se kao predsjednik bori za prava svih invalida. Nepomirljiv je i nepokolebljiv kada se radi o nekom neriješenom problemu invalida uopće. Već 21 godinu aktivno radi u Udruzi slijepih Županije istarske, budući da je 1980.g. izabran za delegata Skupštine udruge.

Za takav i toliki rad u Udruzi slijepih, Zlatko je dobio i nekoliko priznanja: Srebrnu medalju povodom tridesete obljetnice Udruženja, medalju Republičke konferencije za rehabilitaciju invalida u Republici Hrvatskoj, te Svečanu povelju Grada Pule.

No, imajući u vidu svu njegovu angažiranost u Udruzi i cijeneći njegov rad, predložen je i za odličje Red Danice Hrvatske sa likom Katarine Zrinske za zdravstvenu i socijalnu skrb i promicanje moralnih i društvenih vrijednosti koju dodjeljuje Republika Hrvatska.

SOKA I FRANKO BAKŠA

Danas sam dugo razmišljao da li da uznemirim obitelj Bakša, slijepi bračni par koji stanuje na prvom katu novogradnje? Pokušavajući uvjeriti sebe kako je upravo danas vrijeme da izvršim zadatak koji mi je dao Predsjednik Udruge slijepih Županije istarske, gospodin Zlatko Kuftić, pozvonio sam na njihova vrata. Na vratima se pojavila cijela obitelj: Soka, Franko i Ivan. Moja bojazan da ću svojim prisustvom nepozvanog nešto poremetiti, bila je suvišna. Primili su me radosno, sasvim normalno kao da sam odavno član ove skromne, ali značajne obitelji.

Odmah sam zapazio uredno predsoblje, iza drugih vrata je dnevni boravak, lijevo od ulaza je prostrana i dobro uređena kuhinja. Moram priznati, da uvijek kada ulazim u stan neke slijepe osobe strepim pomalo što ću naći i vidjeti u prostoru. Uvijek se ugodno iznenadim. U stanu obitelji Bakša sve je na svome mjestu, uredno. Čovjek se odmah zapita kako je to moguće?

Smjestili smo se za veliki, uredno prekriveni kuhinjski stol na kojem je bio čist, ispeglan stolnjak. Kada su me ljubazno ponudili pićem, Soka je bez greške, kao da vidi, našla čašice i prekrasnu modeliranu bocu s istarskom rakijom. Čašice je poredala i sama ulila piće sa začuđujućom preciznošću i elegancijom. Razgovor je započeo nekako spontano, bez ustezanja. Neposrednost je bila očita i jedino sam ja bio u dilemi da li da zbilja započnem moj usmjeren razgovor, ili da sve odložim za neko drugo vrijeme? Ipak, moralo se nekako početi.

Soka je rođena 1960. godine u Koceljevi. Od djetinjstva je bolovala, slabo je vidjela. Liječena je, kao i mnogi slijepi, no bez vidljivog rezultata. Tek kada je pošla u redovnu školu, otkrilo se da ne može pratiti nastavu. Odveli su je u Zemun u Dom za slijepce, gdje je uspješno završila osnovnu i srednju školu. I kada čovjek sluša ovu životnu priču, izgleda kao da je sve u redu, ali postoji i ona druga intimna strana. Tako se i mala Soka, kada je odvojena od roditelja, od doma u kojem se snalazila, morala snaći u novoj okolini. Tu je u početku tugovala, samovala, ali se uskoro počela družiti s drugom slijepom djecom. Djevojčica je stasala u tinejdžerku i djevojku, praćena svim problemima i dilemama koje prate to životno doba. Sve je to Soka, kao i mnoge njene slijepce prijateljice, izdržala, stala na vlastite noge. Poslije završetka srednje škole zaposlila se u Beogradu kao telefonist. Činilo joj se da je lijepo uredila život, ali je nešto nedostajalo. Da bi skratila samoću u podstanarskom stanu, odlučila se za učenje esperanta. To je bila nova dimenzija, nova odluka, nova mogućnost šire komunikacije među ljudima i videćim i slijepim. Ovaj poprilično lak jezik obećavao je mnogo i Soka se svim srcem predavala učenju. Slijedili su razni susreti esperantista te je tako došao i onaj u Budimpešti, koji će našoj Soki iz temelja preokrenuti život. Ima ponekad trenutaka kada sudbina čovjeka nanese na plicak i odatle ga povede beskrajem novoga života i to nazivamo životnim putem. Tu u Mađarskoj, tuđem, dalekom svijetu, susreće Franka, Istranina iz Pule, također slijepoga povučenog mladića. Tu se na obali modrog Dunava rodila ljubav. Planirali su svoju zajedničku budućnost.

Soka se poslije vratila u Beograd, s novim osjećajem za nekoga, s radošću i novom nepoznatom čežnjom. Franko je, vođen željom da se nađe sa Sokom,

doputovao u Beograd. Tako su putovali sve do onoga dana kada je Franko pronašao Soki posao u Gradskoj bolnici u Puli i od tada se njih dvoje više ne razdvajaju.

Život dvoje ljudi u ovom gradu na sedam brežuljaka, pored mora postao je lakši kada su dobili svoj stan čime prestaju podstanarske muke od Padulja do Vinkurana i dalje.

Franko, taj smiren, racionalan mladi čovjek ostavlja snažan dojam na svoje sugovornike, pa tako i na mene. Franko Bakša je rođen 1959. godine u Pazinu, ali se s roditeljima preselio u Vinkuran blizu Pule. Mali Franko je od rođenja slabovidan, gotovo slijep, liječi se, ali bez uspjeha. Sa sedam godina odlazi iz obiteljske sredine u Zavod za slijepce "Vinko Bek" u Zagreb i tamo završava osnovnu i srednju školu. Ubrzo se zapošljava u Puli. U slobodno vrijeme uči esperanto. Ta aktivnost ga je dovela do Mađarske i do Soke.

Franko baš i nije sklon iznošenju detalja o svojoj ljubavi, ali iz svake njegove riječi, geste, primjedbe vidi se da je više nego sretan svojim životom.

Aktivan je član Udruge slijepih Županije istarske i kao takav veoma cijenjen od svoje okoline i članova. Voli društvo, otvoren je za svaki razgovor. Kao otac i nositelj obiteljskog života drži se važno i ozbiljno. Iako je sklon šalama i malim radostima, to rijetko pokazuje. Vješt je majstor u kući, dobro se snalazi za kompjuterom. Na njega se svi mogu osloniti. Redovito prati sinovljev rad u školi, traži točnost koju je i sam stekao u Zavodu, ali isto tako omogućuje sinu da se slobodno igra i razvija svoje male sklonosti.

Franko je odan i nježan suprug i otac.

SONJA BELUŠIĆ

Sonju sam upoznao jednoga jesenskog dana u Labinu. Naša je Udruga imala godišnju skupštinu u Vinežu u Domu kulture i ona je bila glavni organizator toga skupa. Sonja se isticala svojom pojavom i svojim stavovima.

Od rođenja je slabovidna. Rođena je u siromašnoj rudarskoj obitelji u Labinu, gdje se i školovala. Završila je osnovnu školu i gimnaziju. Vid joj je sve više slabio tako da je odlučila otići na operaciju specijalisti u Rotterdam u Nizozemskoj. Operacija je napravljena, ali se kvaliteta vida nije poboljšala, već je gotovo ostala bez jednog oka.

Sretno se udala, zaposlila se u Vodovodu kao telefonist. Bila je i predsjednica naše Udruge jedan mandat. Svi znamo da se na Sonju uvijek možemo osloniti. Njena aktivnost uvijek je bila primjerena njenim mogućnostima i intelektu. Neposredna je, komunikativna, nazočna je na mnogim manifestacijama bilo sportskog ili zabavnog karaktera.

Članicom Udruge slijepih Županije istarske postala je 1981. godine i od tada se aktivno uključila u život Udruge, njene uspjehe i neuspjehe. Veoma se aktivno zalaže za zapošljavanje novih članova, svjesna koliko im sreće donosi zaposlenje. Stoga je gotovo uvijek u nekim komisijama, u odborima i drugim tijelima Udruge.

VANDA BOŽIĆ

Vanda je predsjednica Podružnice Udruge slijepih Umag, a inače je odavno poznata aktivistica u našoj Udruzi. Spremna je pomoći uvijek kada je nešto potrebno s njene strane ili strane njene podružnice.

Vanda je rođena u Rovinju, gdje je završila osnovnu školu. Kada joj se vid pogoršao, nije joj preostalo drugo nego otići na daljnje školovanje u Zavod za slijepe "Vinko Bek" u Zagrebu gdje uspješno završava srednju školu za rad na teleprinteru i odmah po završetku školovanja zapošljava se u radnoj organizaciji PIK Umag gdje ostaje sve do mirovine.

Svoj je život posvetila radu i brizi o drugima i to je bila njena glavna preokupacija. Na svim skupovima i manifestacijama u Udruzi, Vanda je aktivno učestvovala i zato je veoma cijene naši članovi, a pogotovo vodstvo Udruge.

Danas se Vanda ponosi svojim dosadašnjim radom, ali i svojom obitelji kojoj posvećuje punu pažnju.

PETAR DIVIĆ

Rođen je u Puli 1981.g. Kako je rastao tako mu je vid slabio, a sada je gotovo sasvim slijep. Školovanje je započeo u redovnoj osnovnoj školi, ali je kasnije prebačen u Zagreb u Zavod za slijepe "Vinko Bek". Sada se u istoj ustanovi obrazuje za telefonistu. Slobodno vrijeme ispunjava onim aktivnostima koje su primjerene njegovim željama, ali i mogućnostima s obzirom na nedostatak vida. Bavi se atletikom, šahom i zvučnim pikadom za slijepe. Sada mu je glavna briga posao, jer je pri kraju školovanja, a zna da je zapošljavanje slijepih osoba u zadnjih nekoliko godina postalo gotovo nemoguće.

RUĐER GLAVURTIĆ

Ruđer, jedan od mlađih članova naše Udruge, rođen je 1973. godine u Beogradu gdje završava osnovnu i srednju glazbenu školu. 1993.g. doselio je s roditeljima u Rovinj. Upisao se na Glazbenu akademiju u Zagrebu, gdje je nedavno diplomirao na odjelu orgulje. Još kao student snimio je svoj prvi CD. Pored sviranja na svome omiljenom instrumentu, Ruđer rado i komponira, ne samo za orgulje već i za druge instrumente, na primjer klavir, gudače instrumente itd. Iako hendikepiran, snažno i odvažno ide kroz život. Ima velike planove.

Ruđer je mlad i ambiciozan čovjek, iz obitelji intelektualaca umjetnički orijentiranih. Svim svojim bićem razgrće tamu i u dubini duše traži onaj vječni svjetionik nade.

FRANJO HAJDAREVIĆ

Franjo je rođen 1933. godine u Čakovcu. Bio je potpuno zdravo i veselo dijete, dobar učenik u osnovnoj školi, kasnije i u nižoj gimnaziji. Položio je i malu maturu. Nije imao uvjete za redovno školovanje, pa se prijavio u Vojnu glazbenu školu gdje je upisao trubu i violončelo. Po završetku srednje glazbene škole, svira u Mornaričkom orkestru i postaje vojnim službenikom. 1959. godine napušta vojsku i upisuje Glazbenu akademiju gdje diplomira violončelo.

U to vrijeme javljaju se zdravstveni problemi. Oči su mu sve bolnije, pa pomoć traži od Zagreba do Geneve. Na kraju, uviđa da mu nema pomoći. Njegov svijet, onaj vizualni pomalo iščezava, nestaje. Svjestan je da mora živjeti dalje, aktivno, hrabro. Na sreću nalazi ljubav, ženi se 1962. godine.

Kao diplomirani profesori glazbe i on i supruga zapošljavaju se u Glazbenoj školi u Karlovcu, a poslije nekoliko godina dolaze u Pulu, gdje također rade u Glazbenoj školi. Veoma aktivno se uključuju u sva glazbena zbivanja. Franju Hajdarovića susrećemo i kao aktivnog člana naše Udruge.

Kada su devedesetih godina nastale značajne promjene u našoj državi, Franjo se među prvima aktivirao u nastojanjima da naša Udruga napravi nešto za sebe, da se formira neko poduzeće, najprije kao poduzeće za distribuciju invalidskih pomagala, a kasnije i kao Trgovačko društvo. Poslije mnogo problema i rada, Franjo je 26.01.1991.g. oformio pri Udruzi slijepih Trgovačko društvo "Luč" d.o.o.

"Luč" je u početku bila bez sredstava, ali je uz pomoć Udruge i uz dobru organizaciju ipak profunkcionirala. Ta naša dugo očekivana "Luč" počela je raditi s jednim prodajnim mjestom na gradskoj Tržnici i s dva-tri kioska.

Sve je bilo dobro dok se nije ukazala potreba za novim neophodnim ulaganjima u "Luč". Sredstava nije bilo, a ponekad nije bilo ni razumijevanja. Franjo Hajdarović, vidjevši da nema pomoći niti razumijevanja odustaje i predaje ostatak poduzeća Udruzi.

Danas Franjo Hajdarović povremeno navrati u Udrugu, popriča s ljudima, ali kako živi izvan Pule u Banjolama, sve ga rjeđe vidamo.

MARČELO JEROMELA

Marčelo je rođen u Puli 1939. godine. Bio je sretan i nestašan dječak sve tamo do kobne 1949. godine kada je s ostalom djecom išao u šparoge oko Valalunge. Tamo su naišli na zaostale bombe ili mine. Marčelo je zadobio teške tjelesne povrede, a ostao je i bez vida. Iako su poduzeli sve što se moglo, ostao je invalid i slijep.

Iako je već prije nesreće bio krenuo u školu, morao je prekinuti školovanje i poslije rehabilitacije, krenuti u Zagreb u Zavod za slijepu "Vinko Bek" gdje završava osnovnu školu i osposobljava se za telefonistu. Vraća se u rodnu Pulu i zapošljava se u tadašnjoj Narodnoj banci. Tu uspješno radi do svoje mirovine. Član je naše udruge od njenog osnutka. Bio je aktivan u mnogim tijelima Udruge slijepih, a bavi se i šahom. Dolazi na gotovo svako natjecanje u čitanju Brajevog pisma. Komunikativan je i otvoren čovjek koji rado priča sa nama, svojim prijateljima.

ALDO KALEBIĆ

Aldo je rođen 1944. godine u Puli i od samoga je rođenja imao problema sa vidom. Još kao dijete je bio na liječenju, ali ono nije imalo veće rezultate. Kako je rastao, rasle su i brige za budućnost. Odlazi u Zagreb u Zavod za slijepu "Vinko Bek" gdje završava osnovnu školu i kasnije se u istoj ustanovi osposobljava za telefonistu. Tijekom školovanja su mu puno pomogli njegovi najbliži i Udruga slijepih Županije istarske.

Na njegovu veliku sreću i uz veliko zalaganje tadašnjeg rukovodstva Udruge slijepih Istre, dobiva posao u Elektroistri čime započinje novo razdoblje njegovog života. Sam kaže da je posao čovjeku ne samo potreba, već i neizmjerana radost. Zaposlen čovjek osjeća se ponosno i neka ga unutarnja energija vodi dalje i dalje.

Nakon što je riješio svoje egzistencijalne probleme, oženio se, te ubrzo dobio sina.

Član je naše Udruge od najranijih dana. Sudjelovao je u radu Udruge koliko je mogao, bio je i danas je veoma aktivan član, a posebno u šahu i drugim oblicima sporta i zabave. Iako je u mirovini, često ode do svojih prijatelja na radno mjesto, gdje se zabavi i ugodno osjeća. Ipak je na tom mjestu proveo radni vijek.

OLIMPIJA MEDEN

Jedna od najaktivnijih članica Udruge slijepih Županije istarske Porečanka Olimpija Meden, poznata je po svojim dugogodišnjim aktivnostima u Izvršnom odboru, a susrećemo je i u drugim događanjima Udruge. Rođena je u selu Dračevcu nedaleko Poreča. Iako je rođena s ostatkom vida, gotovo nemoćna da nešto poboljša, nije se predala sudbini niti očaju, već je, kao i stotine drugih slabovidnih i slijepih postala članicom Udruge 1975. godine i od tada je stalno prisutna u većini aktivnosti. Završila je tečaj za telefoniste 1978.godine i zaposlila se na telefonskoj centrali u Općini Poreč gdje i sada uspješno radi. Od Općine je dobila jednosobni stan u novom naselju u Poreču, koji je znalački uredila. Ona je, kao i ostale članice, dobro organizirala svoj život

Često je prisutna u Udruzi, jer je kao i svi mi svjesna da smo povezani tankom ali čvrstom niti i da nam svaki susret znači mnogo više od običnog pozdrava i viđenja.

SANDI PERŠIĆ

Sandi je rođen u Puli 1983.g., a živi u južnoistarskom selu Bibići. Vid je izgubio 1989.g. od eksploziva zaostalog iz drugog svjetskog rata, kada je zadobio i manja oštećenja na nogama. Mada potpuno slijep, uključen je u integrirani odgojno-obrazovni proces. Sada pohađa 8.razred Osnovne škole u Svetvinčentu. Veoma je zadovoljan sa svojim nastavnicima, odličan je učenik, a nekih posebnih problema nema. Nakon osnovne škole, namjerava se upisati u gimnaziju i jednog dana završiti fakultet. Slobodno vrijeme kao i mnoga druga djeca ispunjava igrajući nogomet s vršnjacima, a privlači ga i kompjuter. Ovih dana očekuje kompjuter prilagođen mogućnostima slijepih, što će mu olakšati učenje ali i pružiti zabavu.

RUŽA PETROVIĆ

LEGENDA ISTARSKIH BORACA MUČENIKA

I danas poslije pedeset i šest godina nad Istrom je lijep sunčani dan, vidici beskonačni, boje se rasprostrle po krajoliku.

Zaustavljam se na križanju ceste Boškari, Režanci – Pazin, Svetvinčenat, a sve se urotilo protiv moje namjere da napišem nekakav napis za pamćenje o najvećoj mučenici i zadivljujućem istarskom borcu o Roži, Ruži Petrović iz Režanci. Iako nisam nakupio puno informacija o ovoj heroini-mučenici, ipak sam bio slobodan da posjetim ovaj kraj oko Svetvinčenta i nekako se uklopim, koliko je to moguće, u ovaj krajolik pun poezije i nenadmašnih slika. Čovjek usklikne od radosti, a onda i sam protre od sjećanja i potraži bijeg od svega.

Spomenici su nijemi svjedoci vremena koja su prohujala i krvavo proletjela ovom Istrom, zapamćenih po patnjama i nadljudskim stradanjima njenih stanovnika.

U lancima sjećanja kojima smo okovani, pokatkad se probudimo i poželimo osvježiti prošlost, uživjeti se u događaje koji nas potresaju, a ni svjesni nismo da je to potpuno nemoguće bez oštrog bola i suosjećanja prema patnjama prošlosti.

I onog kobnoga dana, 24.07.1944.god. sjalo je toplo sunce nad poluotokom. Vrijeme je bilo kao stvoreno za obavljanje nezavršenih poslova. Ruža Petrović je prala robu borcima koji su branili selo. Upravo toga dana iz Svetvinčenta, iz fašističkog garnizona, krenula je veoma jaka vojna postrojba na pljačku okolnih sela. Ruža je, ne sanjajući o zlu, prala robu i prostirala ju na ljetnom suncu, kada su predstraže najavile dolazak fašista. Sve što je moglo, bježalo je u šume, odvodili su i stoku. Ruža je ostala završavajući poslove. Fašisti su brzo stigli i u njeno selo Režance. Sve što se našlo pod rukama tih zlikovaca bilo je opljačkano. Tražili su seosku zapregu da odvezu bogat plijen. Našli su je tek tamo kod Ružine kuće, gdje je ova mlada žena brzo spremala neosušenu robu. Tu su bila njena dva magarca i mala kola. Naredili su Ruži da upregne magarce u kola i dođe na trg. Ruža ih je poslušala i, ne sluteći veće zlo, upregla toware u kola. Fašisti su potrpali plijen u kola i naredili da Ruža vozi pod njihovom pratnjom u Svetvinčenat gdje su imali garnizon i utvrđenu bazu. Ipak je jedan od fašista primijetio veliku količinu robe u Ružinom dvorištu, ali ništa nije rekao. Čekao je pogodan trenutak.

Kasno poslijepodne, već u sami smiraj sunca na zapadu, stigli su u garnizon i istovarili teret, opljačkane pršute, brašno, vino, rakiju i ostalo. Ruža je krenula natrag i požurivala svoje magarčice da što prije dođe do raskršća prema Režancima. Pri izlasku iz Svetvinčenta, zaustavila su je dvojica ili trojica fašista.

Mi danas možemo samo zamišljati kako su maltretirali i zlostavljali ovu mladu ženu, nemoćnu, vezanu vojničkim opasačima. I prije nego je sunce zapalo za istarski krajolik, za Ružu je ono zauvijek prestalo sjati. Oštrim bajonetom oduzeli su joj vid. Vrisak vezane žene nitko nije čuo. Žrtva se onesvijestila od bola, a zlikovci su skinuli vojničke remene kojima je bila vezana i otišli ostavivši je samu. Koliko je bila u nesvijesti, Ruža nije mogla odrediti, ali su bolovi bili užasni, oduzimali su svaku nadu, svaki pokušaj. Cijelu noć je, nemoćna, teško ranjena, lagano dovikivala, jecala glasom, jer suza nije bilo. Pored nje pasli su njeni magarčići, nemoćni da išta urade.

Stiglo je i jutro 25.07.1944.g., ali Ruža nije mogla znati da je već svanulo, već je očajna jecala i dozivala u pomoć.

Toga jutra ju je našao jedan seljanin koji je tuda prošao s konjem i kolima. Vidio je magarce kako pasu, a iz neposredne je blizine začuo očajan vapaj. Kada ju je ugledao ostao je zgranut prizorom. Pred njim je stajala slijepa Ruža, koja je nemoćno pružala ruke i jaukala tihim jecajem. Teško ranjenu Ružu Petrović odveli su u Pulu u bolnicu.

Šest-sedam sati tresla su se konjska kola s bolesnicom koja je jecala, no nije vriskala. Pomirila se sa sudbinom. Ipak, liječnici u Pulskoj bolnici su joj sanirali rane. Vid joj nisu mogli vratiti, ali spasili su joj život.

Danas se svega toga sjećamo s bolom i obnavljamo uspomenu na hrabru mučenicu i junakinju Ružu Petrović. Ponosni smo na ovakve hrabre i izdržljive istarske žene. To obogaćuje nas koji baštinimo pamćenja i ne damo da ovakvi svijetli likovi, uz pedesetu obljetnicu utemeljenja Udruge slijepih Istre, padnu u zaborav.

Mi današnji slijepi članovi Udruge slijepih Županije istarske, slaveći svoj jubilej, sjećamo se i odajemo dužno poštovanje Ruži Petrović jednoj od utemeljitelja naše Udruge. Za nas današnje, a i buduće naraštaje izuzetna je čast da smo imali ovakvu hrabru i časnu ženu iz Istre.

ANTON POKRAJAC **ŠAHOVSKA LEGENDA**

Tonija Antona Pokrajca poznaju mnogi slijepi, ne samo u našoj Udruzi, nego i u drugim udrugama slijepih širom zemlje, a i u inozemstvu: u Poljskoj, Njemačkoj, Italiji, Francuskoj. Danas, bez premca u našoj Udruzi, Pokrajac je već postao šahovska legenda. Neki sam ga dan zatekao u Udruzi kako igra briškulu i zamolio ga za kratak razgovor, na što je odmah pristao.

- Na moj upit kad se počeo baviti šahom, osmjehnuo se i rekao:

“Šahom sam se počeo baviti još davne 1954. godine na školovanju u Zagrebu u Zavodu “Vinko Bek”. Tamo sam upoznao ovu plemenitu i nadasve korisnu i nama slijepima prikladnu igru. Odmah sam zavolio šah, mada pojma još nisam imao što on zapravo znači?”

- “Što znači?” – pitao sam nestrpljiv.

- “Sve znači! Ja znam da ćete se Vi čuditi što tako kažem, ali, šah je postao moj interes, moja strast i bez njega ne bih bio puni čovjek kakav jesam. Pitate što znači šah? Sve je u njemu, razvija umne sposobnosti, traži punoga zaljubljenika. Postepeno se otvara i lagano se pojavljuje sve veličanstveniji, sve zagonetniji, iritira te iznutra, traži još i još i kada misliš da si ga dosegao, on ti se jednostavno nametne beskrajnim mogućnostima i izazov je tu.”

- “Izazov!” – čudim se.

- "Da, izazov! To je aktivnost koja dograđuje čovjekov duh, uspravlja ga kada se razočara, kada posrne, izgubi volju i nadu, šah ga ponovo zove snagom života. To nije obična zabava. Neki misle da je šah ubijanje vremena, neee, ne, zaboga, pa šah ne trpi takve, jer on nije, ne znam što, pećanje, hobi. On je duhovna nepoznanica, ne ostavlja čovjeka nikada bez odgovora i baš ta mogućnost da uvijek i opet ispočetka otkrivaš nove i nove neslućene mogućnosti igre i nadgradnje."

DRAGICA PRENC

Gospođa Dragica nije slijepa osoba, ali ima slijepu djevojčicu i iz tog je razloga aktivna u Udruzi slijepih Istre, a pogotovo u Podružnici Udruge slijepih Pazin, gdje živi i radi. Aktivnost roditelja slijepo djece je više nego dobro došla u našoj Udruzi, a pogotovo u Pazinu gdje ima, izgleda, i najviše problema.

Uz pomoć ovako aktivnih roditelja i sama hendikepirana djeca su primjerna i aktivna. Tako je i njena kćerka bila više nego dobra polaznica Osnovne škole u Zavodu "Vinko Bek" u Zagrebu, a sada je u istoj ustanovi učenica Srednje škole za administrativnog tajnika. Pored svojih školskih obaveza, aktivna je u slobodnim aktivnostima. Piše pjesme i s dosta uspjeha ih plasira. Zamolio sam gospođu Dragicu da nam pošalje neke njene pjesme koje ćemo rado objaviti u našoj knjizi posvećenoj pedesetoj obljetnici Udruge slijepih Županije istarske.

Pored angažmana oko svoje kćeri i njenog školovanja, gospođa Dragica se veoma zalaže u traženju posla za slijepo. Sada traži mjesto za praksu svoje kćeri. U svojim nastojanjima gospođa Dragica ne nailazi uvijek na razumijevanje kod političara i rukovodećih struktura, ali ona je uporna i optimist je.

JOSIP ŠEGOTA

Rođen je 1923.g. u selu Šegotići blizu Duge uvale. Bio je zdrav, i kad je za to došlo vrijeme, odlučio se za zidarski zanat. Sa 25 godina napustio je selo i zaposlio se na Brionskim otocima kao zidar. Radeći marljivo, nakon nekoliko godina postao je građevinski poslovođa. U mirovinu je otišao iz Uljanika 1978.g., sa već slabim vidom. Naime, 1976.g. je shvatio da sve slabije vidi, a oftalmolozi su mu rekli da je vid stradao od silne prašine koja je prisutna pri gradnji. Živi u Puli sa suprugom, a često ga posjećuju i djeca i unuci. Sada ima mali ostatak vida. Često šeće po dvorištu, razmišlja o prošlim lijepim vremenima i jedva čeka da netko naiđe jer, zbog svoje vedre naravi, voli društvo.

IRENE ŠESTAN

Irena je rođena 1952. u Borutu blizu Pazina. Potječe iz siromašne radničke obitelji i najmlađe je dijete Viktora i Marije. Rodila se bez ostatka vida. Zahvaljujući tadašnjem predsjedniku istarske Organizacije slijepih Josipu Ušiću, upućena je na školovanje u Zagreb u Zavod za slijepe "Vinko Bek".

Kad joj je bilo šest i pol godina, roneći gorke suze zbog rastanka sa svojom obitelji, krenula je u, za nju sasvim novi, svijet. Godinu dana je provela u predškolskom odjeljenju, a zatim je 1959.god. krenula u prvi razred osnovne škole. Bila je vrlo dobra i odlična učenica, mada nije puno učila. U trećem razredu je, na nagovor profesora glazbenog odgoja, počela svirati klavir. Nije ju to previše zanimalo, mada je kao dijete mnogo pjevala. Život u Domu imao je svojih lijepih, ali i ružnih trenutaka. Irena nije bila plaho i povučeno dijete, već nestašna i puna života.

Nakon završetka osnovne škole krenula je u srednju glazbenu školu i počela ozbiljno vježbati glasovir. Brzo je naučila put do škole i postala sasvim samostalna u kretanju. Kao slijepa osoba susretala se sa mnogim poteškoćama, ali su njen optimizam i mladost pomogli da sve uspješno prebrodi. Maturirala je 1971.g. i nakon prijemnog ispita upisala se na Glazbenu akademiju – odjel za klavir i orgulje. Završila je samo prvi stupanj Akademije u klasi prof. Ranka Filjaka. Zbog nerazumijevanja na koje je nailazila kod pojedinih profesora nije nastavila školovanje. Nisu joj dozvolili nastavak studija mada je Irena smatrala da bi uspješno završila i četverogodišnji studij.

U ono vrijeme slične su se stvari događale i drugim invalidima. Unatoč svemu mnogo je naučila od svog profesora koji je prema njoj bio jako susretljiv i o kome ona priča s puno poštovanja. 1974.g. zahvaljujući opet Josipu Ušiću Irena se zaposlila u Puli kao nastavnik glasovira u Osnovnoj glazbenoj školi pri OKUD-u "Istra". 1977.g. integracijom dviju glazbenih škola u Puli, prešla je u Glazbenu školu "Ivan Matetić Ronjgov", gdje još i danas uspješno radi. Sa svojim poslom je zadovoljna, s djecom lako uspostavlja kontakt i brzo zadobija njihovo povjerenje. Ima jako dobre odnose sa kolegama koji joj uvijek kad zatreba rado pomognu. Djelatnici ove škole nikada nisu postavljali pitanje Ireninog invaliditeta. Naime, ovo je jedina škola u Hrvatskoj u kojoj su radile čak tri slijepe osobe. To treba posebno istaknuti i pohvaliti, jer u načelu nove škole odbijaju slijepe bez obzira na njihovu stručnost.

Danas Irena živi u stanu koji je dobila od Grada Pule. Sretna je i zadovoljna smatrajući da je u životu uspjela.

DARKO ŠVIĆ

Darko se rodio 1970. godine u Raši, a živio je u Švićima sa roditeljima. Bio je uzoran učenik u školi, pa je uspješno završio za automehaničara. No, nažalost, život nije uvijek naklonjen svakome, već nosi sa sobom brojne nedaće iz kojih često čovjek izađe ranjen. Tako se i Darko, poslije odsluženja vojnog roka 1990. godine, vraća u rodni kraj pun želja i planova. No, vremena se mijenjaju i slijedeće 1991. je pozvan u rezervni sastav, a kasnije i mobiliziran u 119. brigadu. To je promijenilo Darkov život. U Budavi je prilikom razminiravanja došlo do eksplozije u kojoj su stradali Darko i njegovi suborci. Darko ostaje bez vida .

Ipak, mlad čovjek, pun želja i ambicija, odlazi u Zavod "Vinko Bek" u Zagrebu i s još mnogim braniteljima istih sudbina rehabilitira se i prilagođava novim prilikama. Sljepoća ga ni malo ne obeshrabruje, prihvaća život kakav jeste. Zaljubljuje se , ženi se, ima i kćerkicu. Sudjeluje u Udruzi u gotovo svim aktivnostima, a posebno naglasimo da je predsjednik Sportske udruge slijepih "UČKA" Pula osnovane 19.03.1998.g. Jedna od njegovih aktivnosti je i zvučna biblioteka "Sveta Lucija", koja je zaštitnica slijepih, gdje Darko uz pomoć svoje supruge, izdaje knjige na kasetama i časopis "Sveta Lucija".

Darko se nikada ne žali, prima svoj status kakav jeste. On vodi aktivan, sretan život usprkos svim nedaćama i nedoumicama.

DAMIR UGRIN

Damir je rođen 1977. godine u selu Ugrini. Od rođenja je slijep pa se od 1985.g. do 1997.g. školovao u Zavodu "Vinko Bek" u Zagrebu.

Nakon osnovne škole završio je i srednju za telefoniste. Uspješno je uz redovno školovanje, završio i osnovnu glazbenu školu. Danas svira harmoniku. Da odlično pjeva čuli smo na mnogim zabavama. Posao kao telefonista nije našao i kako kaže teško će ga naći pa sada živi s roditeljima u selu Ugrini.

Damir je mlad čovjek, pun volje, entuzijazma. Sada je predsjednik podružnice Udruge slijepih Buzet i pokušava napraviti sve što je u njegovoj moći, ne samo za sebe, već i za druge članove svoje podružnice.

Jedna od Damirovih preokupacija je radioamaterizam, što mu pomalo ispunjava dane. Udruga slijepih Županije istarske omogućava mu financijskim sredstvima nastupe na raznim radioamaterskim natjecanjima za slijepe.

Jedan od većih problema u životu mu je, pored sljepoće, egzistencijalni. Biti invalid i još bez zaposlenja, je nešto što mnogi i ne razumiju. A trebali bi, pogotovo oni koji bi, uz malo dobre volje, mogli pomoći.

Nezadovoljan je zbog činjenice da ne može naći zaposlenje. Za svakoga čovjeka pa i za slijepog je najvažnija egzistencija, odnosno rad, jer kad čovjek radi tada se osjeća punim i zadovoljnim.

- "Nastojim, koliko mogu, pomoći i sebi i drugima u Podružnici. Opća kriza, a često i nerazumijevanje, učinili su nas slijepce još težim invalidima, jer nam se nikako ne ukazuje prilika da i mi osjetimo radost rada i osiguravanja svoje egzistencije." - kaže rezignirano Damir Ugrin.

- "Da li sviraš, imaš li kakav bend?", pitam Damira.

- "Sviram pomalo, na nekim zabavama, a nemam bend, niti mi je to za sada u planu. Čekam sezonu i onda će valjda nešto biti."

- "Planiraš li brak?" pitam iz šale.

- "Ne! Za sada ne planiram ništa. Čekam i sam neko bolje doba i nadam se da će ono i doći?"

NIKOLA ŽIVKOVIĆ

Nikolu sam upoznao jednoga jesenskog prohladnog dana 1976. godine u dvorani za fizikalnu terapiju rovinjske bolnice "Dr. Martin Horvat". Naš prvi susret je počeo s malom neugodom. Naime, Nikola je toga jutra uvijek bavio pacijente u dvorani. Bilo je rano, a ja sam bio dosta lijen i nemaran. Nisam ozbiljno radio ono što je ovaj slijepi terapeut tražio. Odjednom je Nikola došao do mene i rekao veoma autoritativno: "Ili ćete vi vježbati, ili se možete vratiti onima koji su vas poslali. Radite i ne zabušavajte!". Bio je više nego odlučan. Od tada se više nisam usuđivao ne raditi vježbe, misleći da ovaj slijepi terapeut ipak vidi. No kada sam ga slijedeći dan susreo na hodniku nije me primijetio i tada mi je postalo jasno da je Nikola Živković ipak slijep.

Nikola Živković, naš dugogodišnji član, jedan je od aktivnijih članova Udruge slijepih Županije istarske. Rođen je u selu Zečeva nedaleko Rogoznice u Šibenskom kraju. Kao dijete je ostao bez vida. Ni nakon brojnih kirurških zahvata nije bilo pomoći. U jedanaestoj godini odlazi na školovanje u Zemun u Zavod za slijepce i slabovidne osobe gdje je uspješno završio osnovnu školu i muzičku tako da je dobio diplomu štimera klavira. Završava i srednju školu za fizioterapeute i ubrzo se zapošljava u Rovinju u bolnici "Dr. Martin Horvat". Tu ostaje, kao vrstan stručnjak, sve do prije par godina, kada odlazi u mirovinu.

Dobar čovjek, uporan, siguran u sebe, postao je rano i dobar sportaš rekreativac. Prvo se ogledao, veoma uspješno, u Rolballu, a kasnije se opredijelio i za skijanje. Postigao je mnogo uspjeha na raznim takmičenjima u skijaškom trčanju, a kasnije i skijanju gdje je osvojio sve tri medalje: brončanu, srebrnu i zlatnu. Njegove medalje krasi vitrine naše Udruge, jer Nikola uvijek ističe da se takmiči za Udrugu, a ne osobni probitak. Aktivan je u Sportskoj udruzi slijepih "Učka" Pula.

Kada govorimo o Nikoli Živkoviću ne smijemo nijednog trenutka zaboraviti njegovu angažiranost, njegov smisao za veselje, šalu. Nikola voli ljude, voli život i uvijek je prisutan tamo gdje se nešto događa u našoj Udruzi. Aktivan je takmičar u pikadu, šahu i u drugim aktivnostima Udruge. Predsjednik je Podružnice Udruge slijepih Rovinj, član Izvršnog odbora USŽI i član Skupštine Hrvatskog Saveza slijepih.

EDUARD - EDI ŽUFIC

Edi je rođen u Puli, u Valdebeku, 1938. godine kao zdravo dijete. Volio je svoju okolinu, šetao, igrao se sve do onoga kobnog dana 1949.g. na Streljani kada je našao zaostalu bombu. Od eksplozije bombe ostao je bez vida. Iako su pokušavali s liječenjem, sve je bilo uzalud.

Bivši videći, teškom se mukom prilagođavao na nove i teške uvjete života. Sada zapravo nastupa Organizacija slijepih i gospodin Ušić kao njen tajnik. On šalje maloga Edija u Zavod "Vinko Bek" u Zagreb, gdje Edi pohađa osnovnu školu i telefonistički tečaj. U Puli se zapošljava u tadašnjem Kotaru, kasnije nastavlja raditi u Općini sve do mirovine.

Čim se zaposlio, zasnovao je obitelj, dobio sina, sagradio kuću u rodnom Valdebeku. Danas je ugledan i rado viđen član naše Udruge. Tijekom godina Edi je bio aktivan u Udruzi, birao je i bio biran na razne funkcije. Danas mu je, kao umirovljeniku, omiljena zabava zvučni pikado.

PSI VODIČI ZA SLIJEPE

Hrvatska udruga za školovanje pasa vodiča i mobilitet, utemeljena je 1992. godine u Zagrebu i do danas je veoma važan čimbenik ove aktivnosti, usprkos brojnim poteškoćama i materijalnim izdacima. Odabir vrste i pasmine pasa nije bio lak. Naši su se uzgajatelji i dreseri odlučili za veoma dobroćudnog i mirnog, neagresivnog kanadskog labradora. Ovi su se psi već ranije u mnogim zemljama pokazali dobrim i prihvatljivim pasminama.

Zapravo to su poprilično krupni psi, od pedeset do šezdeset centimetara visine i težine od 25 do 30 kilograma. Veoma su prilagodljivi hrani koju im svaki čovjek može priuštiti, a da ne budu nezadovoljni ili bolesni. Udruga je dobro odabrala pasminu, pa je potrebno samo dresurom, odgojem i socijalizacijom to i iskoristiti.

Udruga slijepih Županije istarske dobila je ponudu za pse vodiče negdje 1995.g. Odmah je izazvala veliki interes naših članova. Demonstracija i predavanja su održana u našoj Udruzi u nekoliko navrata. Danas imamo već tri psa vodiča slijepih u Istri. U Puli su dva psa: Bobi kod Antonije Uka i Astor kod Jove Šupljikca. Nera je donedavna bila u Poreču kod gospođe Zore Dujmović, ali zbog bolesti Nera više nije u funkciji.

Gotovo svakoga tjedna viđamo Antoniju sa svojim Bobijem u gradu, u bolnici, na autobusnim postajama, a najčešće u našim prostorijama. Antonija je prezadovoljna i kaže da sada više ne bi mogla bez svoga Bobija. Jovo je više nego zadovoljan svojim Astorom. Kaže da je dobar pas. Postali su prijatelji, on ga uveseljava, pravi mu društvo kada je sam. Pomaže mu, naročito, kada izlazi s njim na ulicu u javni i poprilično opasan promet.

Mnogi naši članovi čekaju svoju priliku da dobiju psa vodiča, no to ne ide tako brzo. Potrebno je oko tri godine socijalizacije i obuke za dobrog psa vodiča.

O NAŠIM OFTALMOLOZIMA

Udruga slijepih Županije Istarske sa sjedištem u Puli je uvijek imala dobru suradnju kako sa očnim odjelom Opće bolnice u Puli tako i sa pulskim oftalmolozima. Spomenut ćemo nezaobilazna imena na tom području: dr. Klaudio Benazić, dr. Edi Ladavac, dr. Vukašin Milovanović, dr. Lucija Nadenić, dr. Anđela Stojanović i dr. Petar Turčić.

To su liječnici koji, ne samo liječe članove Udruge, nego i sređuju medicinsku dokumentaciju, potrebnu slijepim osobama, pri ostvarivanju raznih prava: pravo na ortopedska pomagala putem zdravstva, potvrde za oslobađanje od plaćanja HRT i dr.

Danas u komisiji za prijem u članstvo USŽI, pored službenice Udruge, jesu: dr. Lucija Nadenić i dr. Edi Ladavac.

Ti liječnici okulistu zaslužuju posebnu zahvalnost, jer sav posao vezan za dokumentaciju potrebnu slijepim osobama Istre obavljaju bez naknade.

PRIZNANJA UDRUZI SLIJEPIH ŽUPANIJE ISTARSKO

Naša se Udruga može pohvaliti priznanjima, poveljama, pohvalnicama i raznim nagradama koje je dobivala sa svih strana u ovih pedeset godina. Među brojne zahvalnice ubrajamo i one koje su nam pristizale iz Kabineta Predsjednika Države, te brojna priznanja i pohvale od raznih asocijacija i organizacija. Nabrojat ćemo samo neka: Pohvalnica kao domaćinu Šahovske olimpijade održane u Medulinu 1972.g., Srebrna plaketa Saveza slijepih Hrvatske 1976.g., Priznanje prigodom 30-te obljetnice Organizacije slijepih Istre 1977.g..

Među najvažnija i najvrednija priznanja spada Nagrada Grada Pule 1992.g. Bilo je još mnogo pohvala, zahvalnica, plaketa za osvojena razna mjesta u šahu i sportu, što je sve navedeno uz pojedine sportaše i šahiste.

PLANOVI ZA BUDUĆNOST ŽUPANIJSKI DOM ZA SLIJEPE ISTRE

Zbog specifičnosti hendikepa posebnu pažnju ova Udruga mora posvetiti rješavanju problema obuhvata slijepih osoba treće životne dobi, jer postojeći domovi umirovljenika ne zadovoljavaju iste. Slijepi osobe imaju svoje specifične potrebe i probleme, što je potaklo USŽI da započne akciju prikupljanja financijskih sredstava za izgradnju Doma za slijepi osobe, u koju bi se trebale uključiti i jedinice lokalne uprave i samouprave. Dom za slijepi osobe bi riješio problem smještaja ne samo slijepih osoba treće životne dobi, već svih slijepih osoba, koje iz bilo kojeg razloga trebaju takvu vrstu smještaja. Istovremeno bi takav objekt poslužio i za odmor slijepih osoba bez obzira na dob.

PJESME SLIJEPIH AUTORA

DARINKA KALAC

OBALA SNOVA

Predvečerje toplog ljeta
Sunce što u more tone
Jedna mala tiha sjeta
Zbog predvečerja u životu mome

Godine su mnoge prošle
Na obali mojih snova
I sijede su kose došle
A ostala sjeta ova

U predvečerje mog života
Dvoje mladih što se vole
Na obali pored mora
I uspomene što se roje

ČEŽNJA

U postelji mekoj
Čekam polusneno
Da poljupcima tvojim
Ljubiš moje tijelo

Čežnja je moja
Jača od svih zbilja
Iako si daleko
Grčim se od milja

Samo dragi Bog zna
Koliko te volim
Od čežnje za tobom
Sva ću da izgorim

U nadi da jutro će
Smiraj da donese
Ja te čekam vjerno
I sklapam oči snene

SVJETLOST I TAMA

Oči je prekrila tama
Teška mrka duboka
Svjetlost je ipak u nama
Živi se i bez oba oka

Do cilja stižemo revno
Korak po korak polako
Katkad živimo gnjevno
Zašto je moralo tako

Oči je prekrila tama
A u srcu svjetlosti plamen
Bog je uvijek sa nama
Hrabrog življenja znamen

DRAGICA MACUKA

Š T E R N A

Čuda vrimena smo bez vode bili
Iz tuje šterne vodu pili
Ča smo drugo stili?
U bačve smo vodu pritočili

Do par dan bez vode smo ostali
Dok se nisu upregli tovari
I s vozićem nam vodu dopeljali
Da ne bimo opet bez vode ostali

Kad je voda najzad došla
Iz špine je potekla
Moja mati od sriće na kolina je klekla
I zafalila se Bogu
Da ne mora više hoditi
S tovari i vozićem po vodu

ĆA MI TO IMAŠ ZA REĆI

Stila sam ti reći da si mi drag
I da mi srce kuca za te
Da svaku uru i hip
Pensan samo na te

Čuda puti mi fališ
Ne znan ča da delan sobon
Sve na svitu bin dala
Da moren biti s tobon

Vrime mi samoj pomalo pasiva
O tebi ne rivan niš doznati
Kad znan da niš ti ne fali
Laglje ću moći spati

Takove beside tvoje
Meni uzimlju kuraj
Sada kad sve to znaš
O meni, niš grdo ne pensaj
Nego mi kuraj nazad tornaj

ISTRO MOJA MILA

Kamo god pojden
Kuda god se ubrnen
H tebi se nazad vajk tornan
Nideri bez tebe ne moren stati
U srcu te od vajk nosin ja

Sve tvoje njive i kontrade
U mojima pensiri vajk su s namon
Dokle god buden na uven svitu
Svaki hip biti ću s tobon

Istro moja mila
Meni si od vajk draga
Jer san se u tebi rodila ja
U srce moje bin te skrila
Da te ki od mene nebi uza kja

Po granah se čuju tiči kantati
Ča znači da nan proliće gre
Za sva blaga svita ne bin te dala
Jer na ten svitu ti si mi sve

M A T I

Kada pojden spati
U pensire mi dojde mati
Kako od truda pot proliva
Kolare gambijiva
Kad rečeš da ništo ne valja

Rad bi nam svima zgoditi
Sve ča more za nas će učiniti
Ontar kuntenta će biti
Kad kuntenti smo i mi

Rabilo bi njoj život škapulati
I na njoje zdravlje pensati
Ne je rabijati
Vajka je štimati
To moramo svi znati
Na svitu smo je jena mati

ISTRO MOJA

Lipo se je u jutro zbuditi i viditi
Da se na tvojima njivami
Dica opet zogati
Kite brati
I razne zoge se spensati

Kada dojde škura noć
Ža njin bude
Da moraju pojti spati
I u hiži stati

Težak tvoje njive ore
Želi da mu ki pomore
Da delo ča prije fini
I počine pod tvojima pini

Kad pojde spati
Laglje će stati
Kad vidi da će sve
Ča je u zemlju vrga
Svi kuntenat moći pobrati

Istro moja draga
Dok god te imamo
Niš nam neće faliti
Zato ćeš tako lipa
U našen srcu zavajk ostati

VLASTA PRENC

ISPOD PLAVOG ZVJEZDANOG NEBA

U noći ovoj ja stojim. Ispred mene more, a iza mene stare palme počivaju. Iznad moje glave, malo udesno, veliki žuti mjesec otvorio je svoje srce vatrenim zvijezdama koje ga grle. Oh, kakva noć. Kakva čarobna noć. More svjetluca u svojim sjenama i šumi tiho, jedva da se čuje. Žar života u meni vrišti, u noći ovoj ne crnoj.

Nikoga nema, al' sama ja nisam. Zvijezde iznad mene govore srcem mjeseca. U rukavu mome zeleni valovi, pomalo uspavani, krađu zadnju kap moje ljubavi. Kako samo palme sanjaju o promašenoj sreći života svoga.

Ljudi! O ljudi! Gdje ste sada, kad ne znate? Dođite! Izadite u noć! Gledajte! Kako je lijepo živjeti ispod zvijezda. I more to zna. Jer, u moru je sagrađen hram života. U kakvoj sad ljepoti stojim? Znadem li? Je li to san ili možda java? Ne, to je samo jedna istina o ljepoti noći u kojoj sad živim.

Noć. Pijana okićena noć. Odlazi. Ali...ali kako da je ostavim, kad mi je pokazala veliki put života? Darovala mi je svijet. Pokazala je sebe, svoje srce. Plačem. Ona odlazi. Zovem. U suzama mislim. Znam. Sad govorim: "Draga moja zvjezdice s neba života, evo uzmi moju suzu, kad već ti ne mogu ništa dati. Čuvaj je. Znam, znam da ćemo se sresti na kraju jednog puta života."

Ispod plavog zvjezdanog neba ja ću čekati da dođe vrijeme.

ZALJUBLJENA U LJUBAV

Voljela sam je,
Kao oblake i kao sunce,
Kao nebo i žita zlačana,
Ko zemlju tvrdu i polja zelena.

Voljela sam je,
Noć zvjezdanu i huktanje sova,
Bijeli dan i cvrkut ptica.

Voljela sam je,
Kao dubine mora i plavu boju
I slušala je kako se u valovima kupa
I njezino penjanje uz stijene.

Savijala se oko drveća,
Letjela sa vjetrom
I umivala me kapljicama kiše,
A njezin osmijeh poput malog djeteta,
U meni je raznježio svaku stanicu.

A ponekad je bila gruba poput psećeg ugriza
I gađala me kamenjem,
Ali njena strast nikad nije nestajala,
Jer to joj je bila igra s kojom je znala zavesti svakog čovjeka,
Ali ja sam je voljela.

Voljela sam je,
Kao prijateljicu i majku
I kao pjesmu.

Tražila sam je,
U vodi, u cvijeću,
Na livadama, na drveću,
Moji su pogledi skretali prema suncu
Ne bih li je našla,
Ali ona se sakrivala negdje u zraku
I dolazila bi samo onda kada je plakala,
Samo onda kada se je htjela igrati sa mnom.
I ja sam je voljela
I slušala je i gledala je
I osjećala je,
Ali kad sam je tražila,
Našla sam samo njezino srce,
Koje je ukralo mene i moju zaljublvenu dušu,
A njezinu dušu koju sam htjela stisnuti i dotaći,
Nisam našla,
Jer je odlutala s maglom
Nekako u daljinu.

MOJA ČEŽNJA ZA LJUBAVLJU

U noći ovoj moja čežnja gori. Gori za rukom o kojoj sanjam. Ta ruka u zvijezdama svijetli i oslikava ogledalo života moga. U njoj spava točka moga srca. U njoj je tajna koju još nisam otkrila. U njoj je moja pjesma koju još nisam zapjevala. U njoj je svaka moja riječ koju još nisam izustila. Dozivala sam je. Ah, koliko sam joj samo imena dala. Nazivala sam je životom i srećom, nadom i hrabrošću, pobjedom i boli. Ali ona ima samo jedno ime u koje stanu sva moja imena, a to je Ruka Ljubavi. Jednom riječju ljubav. Nju želim dodirnuti svojom rukom, koja je samo iscrtana s tankim linijama bez značenja. Želim je zagrliti, želim... Ne, ne mogu više. U noći ovoj moja čežnja gori. Sad je tako jaka, čvrsta i neizmjereno velika. Čežnja moja vrvi, kao i kod svakog čovjeka koji čezne za nečim što se zove ljubav.

UČENICI OSNOVNIH ŠKOLA ISTRE O SLIJEPIMA

POHVALJENI I NAGRAĐENI RADOVI UČENIKA OSNOVNIH ŠKOLA
ISTRE PRISTIGLI NA NAŠ NATJEČAJ PRIGODOM PROSLAVE 50-TE
OBLJETNICE USŽI

**S A N J A K O R A Č A ,VII razred, Osnovna škola
VAZMOSLAVA GRŽALJE BUZET Područni odjel Livade**

DRAGI PRIJATELJU KOJI NE VIDIŠ

S velikom tugom gledam te dok prelaziš ulicu, hodaš cestom s bijelim štapom ili sa svojim dresiranim psom. Gledam te, a u sebi mislim, kako mi koji vidimo, ne znamo cijeliti svoje bogatstvo, bogatstvo vida. Ovog trenutka bi ti rado opisala plavu boju, njenu modrinu, boju našeg divnog mora, pa zelenu boju naših šuma i livada, meke trave i usjeva sada u ovom sunčanom danu.

Brojne naše kulturne znamenitosti opisala bih ti riječima tako da ih i ti u svojoj mašti doživiš onako kako ih doživljavam ja koja vidim. Isto tako , na žalost, ima mnogo stvari koje ne bih željela da ih ikada vidiš, jer bi te strašno rastužile. Zatajila bih ti onečišćene rijeke i potoke, koje videći ljudi zagađuju nemilice. Zatajila bih ti i velike tvornice, dimnjake koji onečišćuju zrak.

Nikada te ne bih upoznala sa onim mladim ljudima koji svoj život upropašćuju drogom i drugim porocima.

Apeliram na ljude koji su na vlasti da nam osiguraju bolji i dostojanstveniji život i donesu takve programe koji će nam svima, pa i Vama slijepi prijatelju, olakšati život na ovom obojenom, prekrasnom, jedinom svijetu. Sigurna sam da Vi znate kako mislimo na Vas uvijek.

T A R A R E D Ž I Ć , VIII b, Osnovna škola Veruda Pula

D A R

Budiš se dok ti sunčeve zrake miluju oči. I prije nego li podigneš kapke, znaš da će ovo biti lijep i sunčan dan. Smiješiš se. Polako ustaješ iz kreveta i prilaziš prozoru. Razmičeš zavjese i gledaš djecu u igri.

Gledaš ih kako se love pod beskrajnim plavim svodom, kako se družu u čistoj zelenoj prirodi, beru snježnobijele cvjetice. Sjetiš se odjednom jučerašnjeg zalaska sunca. Boje se uznemirile, nebo se žari crveno-narančastim sjajem, dok žuta i ružičasta nijansa trepere sa strane. Golema vatrena kugla nestaje. Nebo se mijenja. Postaje tamnije sve dok se plava i ljubičasta boja ne spoje u jednu tamnu boju noći u kojoj se nazire tek srebrnast sjaj zvijezda i obris pokojeg oblaka.

Ugodna toplina sunca mami te da izađeš iz kuće. Šetaš parkom. Napajaš oči bojama i prizorima. Srca punog boja i glazbe sjedaš na klupu pokraj starijeg, mirnog čovjeka.

“Molim te, reci mi koliko je sati?” - neočekivano upita čovjek ne prenoseći pogled.

Tek sada primjećujem njegovu prosijedu kosu i duboke oči koje nekako čudno lutaju. Čovjek osjeća tvoj pogled i čita ti misli.

“Znaš, ja sam ti kao ljubav...slijep sam!”

Odjednom te nešto stegne u duši i navru sjećanja: osmijeh majke, lice oca, pogled voljene osobe. Svi dosadašnji događaji u tvom životu, kao i onaj jučerašnji zalazak sunca. Kažeš čovjeku koliko je sati i nastavljaš pričati o svojoj obitelji, o prijateljima, o prvoj ljubavi, o putovanjima i običnim doživljajima. Riječima slikaš sumrak, zoru mu opisuješ u bojama nježnim velurima. Ispovijedaš svoje misli i znaš da te pažljivo sluša. Svjestan si da je sa zahvalnošću primio i razumio svaku tvoju riječ, shvatio priču, a kud ćeš više.

I dok mu pogled luta tminom, zahvaljuje ti na ovom daru, ovoj slici koju mu opisuješ. Svjestan si da je tvojim očima ponovo gledao svijet. Polako ustaje i oprašta se sretan da je imao, bar na trenutak, ugodno društvo. Sa željom da u životu dobro, bolje nego on, prođem i pri tome lagano briše suze.

Duboko osjećam njegovu osamu, život u tami, među sjenama.

T A N J A Š T O K O V A C, VII razred Osnovna škola MILANA ŠORGA OPRTALJ

LJUBAV NA PRVI POGLED

Šetajući parkom opazila sam plavokosog, atletski razvijenog dečka. Vodio je psa iste pasmine kao što je i moj, samo drugog spola. Moj Neron je odmah počeo lajati i skakutati na sve strane sve dok ga nisam odvezala. Neron je otrčao do umiljate kujice koju je vodio atletski razvijen dečko. I moj se pas, vidjelo se, zaljubio na prvi pogled. Tako sam upoznala kujicu Kiku i dečka Mišela. Mišel je bio veseo i spreman na šalu, tako da smo cijelo poslijepodne proveli veselo čavrljajući. Krenuvši za Neronom, iznenada sam se spotakla i pala, a Mišel ništa nije primijetio. Meni je sijevnula misao da je on ustvari slijep? Kao da je pročitao moje misli, lagano je izustio: ”Da ja sam, nažalost, nevideći!” - rekao nekako kiselo i pozvao Kiku i otišao šutke.

Cijelu večer sam plakala u svome krevetu. Nisam ga htjela povrijediti. Kada sam sve ispričala majci ona me savjetovala da ga potražim i ispričam mu se. Tako sam i učinila. Svakoga dana smo se nalazili na istom mjestu. Nakon nekoga vremena pozvala sam Mišela na razrednu zabavu. Jedva je pristao na moje nagovaranje i došao je na zabavu. Zabava je bila super. Mišel se lijepo zabavljao sve dotle dok mi se nije počeo upucavati Filip, glavni frajer na zabavi.

Pijuckala sam piće i uživala u upucavanju glavnoga mladića Filipa. Vrhunac zabave je bio kada sam sa zabave otišla zagrljena sa Filipom. Zaustavili smo se u

parku i zapalili cigarete. Sjetila sam se Mišela, i kada me Filip htio poljubiti odgurnula sam ga i pobjegla

Savjest me mučila cijelu noć. Prema Mišelu sam bila nekorektna. Mišel više nije dolazio u park. Tek nakon tjedan dana, ponovo se pojavio u parku, a tamo se našao i Filip. Izbila je svađa. Pobjegla sam doma.

U slijedeću nedjelju pojavio se Mišel. Nježno me poljubio i opet smo bili bliski prijatelji. Već dvije godine smo zajedno, a Mišel se sprema na operaciju, lasersku i možda će, progledati, a Kika i Neron će uskoro imati i pomladak.

ELISA ČIKADA, SCUOLA ELEMENTARE ITALIANA **“Galileo Galilei” Umago**

NEI MIEI PENSIERI

Stavo per andare a letto, ma per un attimo mi affacciai alla finestra a guardare la luna. E le solite stelle che brillano nel cielo. Nei miei pensieri volavano mille idee. Ad un tratto pensai: "In che modo vivono tutte quelle persone che non riescono a vedere queste stelle, cioè quelle persone cieche che per almeno un attimo avrebbero il desiderio di vedere tutto ciò che le circonda?" A questa domanda non ho avuto nessuna risposta. Mi dispiaceva il fatto di non riuscire ad aiutare queste persone, e a non capire quello che provano nel profondo del loro cuore. Non riuscivo ad addormentarmi, non riuscivo a togliermi questo pensiero dalla mente, e non riuscivo nemmeno a capire che non avrei potuto aiutarle per niente al mondo. A questo punto mi scese una lacrima dal viso e mi addormentai senza avere una valida risposta.

POPIS SPONZORA ZA ŠTAMPANJE KNJIGE

1. AGIMARE d.o.o. POREČ
2. ALKES d.o.o. LABIN
3. ANITA d.d. VRSAR
4. ANTENA-SAT PULA
5. ARTI GRAFICHE LABINCI
6. BRIJUNI – NACIONALNI PARK
7. CONCETTINO PEKARA POREČ
8. CROATIA osig.d.d. ZAGREB Filijala PULA
9. DAMMIC MUSIC ZAGREB
- 10.DC ZLATANA PULA
- 11.EUROHERC osig.d.d. za OS.IM. PULA
- 12.EZGETA dr.SLAVICA PRIV.SPEC.AMBULANTA POREČ
- 13.GENIA d.o.o. PULA
- 14.GEO BIRO POREČ
- 15.GORAN INŽENJERING POREČ
- 16.GOSTIONA ISTRRA POREČ
- 17.ISKONINTERNET ZAGREB
- 18.ISTARSKA TVORNICA VAPNA d.o.o. MOST RAŠA
- 19.ITIS POREČ
- 20.LIGHT TRGOVAČKI OBRT PULA
- 21.LIONS CLUB POREČ
- 22.MARICON POREČ
- 23.MOND COMMERCE d.o.o. LABIN
- 24.MOTION USLUŽNI OBRT POREČ
- 25.PARALAXA d.o.o. PULA
- 26.PORAT-W d.o.o. PULA
- 27.PRINCESS CAFFE BAR PULA
- 28.PRODUCT-IMPEX d.o.o. PULA
- 29.SUNNY WAY d.o.o. POREČ
- 30.ŠETIĆ d.o.o. LABIN
- 31.ŠPINA d.o.o. POREČ
- 32.UDRUŽENJE OBRTNIKA POREČ
- 33.VEZO COMMERCE d.o.o. SVETA NEDJELJA
- 34.VILMA d.o.o. PULA
- 35.VODOVOD LABIN d.o.o. LABIN